Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 16 ноябрь 1972 йил пайшанба ◆ № 269 (15.440). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ССР 50 ЙИЛ

ЮБИЛЕЙГА МУНОСИБ СОВҒАЛАР
ЙИҒИМ-ТЕРИМ ҚИЗҒИН
ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ
ЕРЛАР ШУДГОР ҚИЛИНМОҚДА

БУТУН КУЧ—МАЖБУРИЯТНИ БАЖАРИШГА

КЕЛАСИ ЙИЛ ТАРАДДУДИ

Биз пахтакор деҳқонлар мўл ҳосил учун кураш жараёнида партия ва ҳукуматимизнинг оталарча ғамхўрлигини ҳар дақиқада сезиб турдик. Кўплаб машиналар, ўғитлар, турли маркадаги механизмлар олдик. Пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг йиғилишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг оташин нутқи ҳаммамизни пахтачиликни ривожлантиришда янги зафарларга руҳлантирди.

Колхозимиз давлат тайёрлов пунктларига 6 минг 500 тонна дурдона етказиб бериб, йиллик планни областда иккинчи бўлиб бажарди, яна 500 тонна пахта тайёрлаш ҳақида қўшимча мажбурият олди. Юбилей йилида колхозимиз аъзолари яна бир қатор муваффақиятларни қўлга киритдилар. Жумладан, гарчанд колхозимиз уруғчилик хўжалиги бўлсада, машиналарда 3.000 тонна пахта терилди. Уруғлик пахта тайёрлаш топшириғи ошириб адо этилди. Давлатга шу кунгача топширилаётган пахтанинг ҳаммаси юқори сортларга қабул қилинмоқда.

Бу йил Хоразм шароитида пахтадан юқори ҳосил етиштириш учун курашда катта қийинчиликларга дуч келинганини таъкидлаб ўтиш ўринлидир. Аввало, бутун йил давомида, ҳатто ёз ойларида ҳам ҳарорат кўтарилмади, тупроқ қатлами яхши қизимади. Бунинг устига ғўзалар қийғос шоналай бошлаганда ёққан ёмғир уч-тўрт кунгача ернинг юзасида туриб қолди, ўсимликнинг илдизини чиритди. Қишлоқ хўжалик зараркунандалари ҳосил чўғига путур етказди. Лекин шуларга қарамай халқимизнинг ҳалол меҳнати билан, техникага таяниб колхозимизнинг ҳамма бригадаларида юқори ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдик.

Исмоил Шарипов бошчилик қилаётган бригада аъзолари бу йилги оғир шароитда ҳам ҳар гектар ердан 60 центнердан ошириб ҳосил кўтарди, пахтанинг асосий қисмини «зангори кема»ларда териб олди. Хўжаниёз Собиров, Рўзимат Қаландаров, Салой Матназаров бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 55-60 центнерни ташкил этди. Тўғри, бу бригадаларда илгари ҳам пахтадан юқори ҳосил олинган. Лекин бу йилги шароитда шуҳратни сақлаб қолиш оғир иш эди, пахтакорларимиз ҳалол меҳнат билан бунга эришдилар. Шуниси қувончлики, Рўзимат Қаландаров бригадасида ҳосилдорлик бир йилда гектар бошига 10 центнер оширилди. Саъдулла Мадаминов, Қобил Раҳмонов бошлиқ бригадаларда ҳам ҳосилдорлик юқори бўлди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети пахтакорларга деҳқончиликда комплекс техника тараққиёти йўлидан бориш зарурлигини уқтирмоқда. Бу кўп, сорти юқори ва таннархи арзон пахта етиштириш муаммоларини ҳал этишда катта аҳамиятга эга бўлмоқда. Биз партия кўрсатган йўлдан бориб пахтачилик ишлари, хусусан теримни механизациялашда катта муваффақиятларга эришдик.

Илгари «Хоразм шароитида ғўза ўсиб кетади, шу сабабли машинада пахта териш планини бажариш қийин» деган гап юрар эди. Эндиликда бунга барҳам берилди. Колхозимиз уруғчилик хўжалиги бўлишига қарамай 3 минг тонна пахтани машиналарда териб олдик. Шу йўл билан кўпгина маблағни тежаб қолдик, фурсатдан ютдик, теримни қисқа вақтда ўтказиб, пахта тайёрлаш планини ошириб бажаришга эришдик. Бу мисолни келтиришдан мақсад шуки, биз колхозчи деҳқонлар бундан кейин ҳам пахтачиликка механизацияни кенг жорий этиш йўлидан бормоғимиз лозим.

Мавсум давомида далаларимизда 25 та терим машинаси узлуксиз ишлаб турди. Бизда гарчанд саккиз юз ёки тўққиз юз тонначилар ҳали етишиб чиқмаган бўлсада, ҳар бир машинанинг мавсумдаги иш унуми ўртача 120 тоннани ташкил этди. Юз тоннадан ошириб пахта терганлар ҳам бор. Муҳаммаджон Оллоёров, Назар Авезов каби моҳир механизаторларимиз 280-300 тонналик маррани эгаллаб, келгусида хўжалигимизда терим машиналари иш унумини ошириш учун ҳамма имкониятлар борлигини амалда исбот этдилар.

Терим даврида теримчиларимиз, хусусан кўп минг килограммчи теримчиларимиз жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилганликларини алоҳида таъкидлаб ўтамиз. 1200 га яқин теримчи мавсумда 5 минг килограммдан 13 минг килограммгача пахта териб берди. 300 теримчи бир мавсумда икки норма бажарди. Теримда кўп болали оналар, қариялар, ўсмирлар, инвалидлар ҳам актив қатнашди. Демак, пахтачилик халқимизнинг севган касбига айланди, ҳаётининг таркибий қисми бўлиб қолди. Бу партия ташкилоти кенг меҳнаткашлар оммаси орасида олиб бораётган оммавий-сиёсий, ташкилий-тарбиявий ишларнинг самарасидир.

Колхозимиз далаларида 25 та терим машинаси тинимсиз ишлаяпти. Тўғри, бу машиналар терим қизиган пайтдагидек кунига 15-18 тоннадан пахта тераётгани йўқ. Лекин 2-3 тоннадан дурдона тўкиб, 25—30 кишининг ишини бажаряпти. Ҳосилни тезроқ териб олиш мақсадида 10 та кўрак узиш ва 10 та тўкилган пахтани териб оладиган агрегатларни ишга туширдик. Кўсак чувиш машиналари кеча-кундуз бир меъёрда ишлатиляпти. Ҳар чаноқдаги дурдонани қора совуқлар, ёғингарчиликлар бошлангунча саранжом-саришталаб олиш колхозимиз меҳнат аҳлининг муқаддас бурчига айланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган VIII пленуми далалардаги ҳосилни тезкорлик билан йиғиб олиш, айни кезда келаси йил мўл ҳосилига замин яратиш масаласини кун тартибига қўйди. Биз қишлоқ хўжалик экинлари, хусусан пахта ҳосилини йиғиб-териб олишни конвейер усулида олиб боряпмиз. Ҳосили тўла олиниб бўлинган 600 гектар ерни келаси йили экин экиш учун шудгорлаб қўйдик.

Хўжалигимизда саксонга яқин ер ҳайдаш, текислаш трактор ва агрегати бор. Уларнинг бир қисми ишлатиляпти, қолган қисмини яқин кунларда далага чиқарамиз. Бороналар, чизелларни ҳам дала ишларига шайлаб қўйганмиз. Кузги шудгорни тезкорлик билан тугаллаш графигини тузиб чиқдик. Ҳар бир тракторчига кунлик, беш кунлик ва ўн кунлик нормалар белгиланди. Графикни сифатли қилиб адо этган механизаторларни мукофотлашга қиммат баҳо саноат молларидан мукофот ажратдик.

Маҳаллий ўғит тўплашга эътиборни кучайтиряпмиз. Шу кунларда қирққа яқин транспорт воситасида гўнг, қўй қийи, эски иморатларнинг тупроғи ташиб чиқилиб ўраларга тўпланяпти. Ҳар гектар ерга 15 тоннадан маҳаллий ва 500 килограммдан минерал ўғит солиб шудгорлаймиз. Айни кезда шўр ювишга тайёргарлик ишларини кучайтириб юбордик.

Аҳмаджон ЮСУПОВ,
Янгиариқ районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советн депутати.
Бейли МАВЛОНОВ,
колхоз партия комитетининг секретари.

Наманган области пахтакорларининг қўлга киритган меҳнат зафарларига механик-ҳайдовчилар катта ҳисса қўшдилар. Суратларда: 1. Мавсумда «зангори кема» билан 210 тонна пахта терган Учқўрғон районидаги «Коммуна» колхозининг механик-ҳайдовчиси Эргашбой Аълоев. 2. Бу йил 130 гектар майдондан 46 центнердан пахта хирмони кўтарган Андижон область Ленин районидаги «Правда Востока» колхозининг бригада бошлиғи, республикада хизмат кўрсатган механизатор Каримжон Шералиев.

Ш. Осмонов ва А. Тўраев фотолари.

ЧЎЛҚУВАРЛАР ЗАФАРИ

Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Голодностепстрой» бошқармасига қарашли қўриқ ерлардаги совхозларнинг пахтакорлари Совет Социалистик Республикалари қардош Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун тайёргарлик кўриб, пахтачиликни янада ривожлантириш, сув хўжалиги қурилишини кенгайтириш ва суғориладиган янги ерларни ўзлаштириш тўғрисида КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати қилаётган жуда зўр ғамхўрликка жавобан катта меҳнат ғалабасига эришдилар — давлатга пахта топшириш юзасидан юбилей йили юксак мажбуриятларини 14 ноябрда муваффақиятли бажардилар.

Мамлакат 220 минг тоннадан кўпроқ қўриқ ўлка «оқ олтин»ини олди. Бу эса халқ хўжалик планида кўзда тутилганидан 40 минг тонна кўп.

73 минг тонна пахта топширган Пахтакор райони, 55,8 минг тонна пахта топширган Оқолтин райони, 51,2 минг тонна пахта берган Дўстлик райони, 48 минг тонна пахта берган Ильич райони, 38 минг тонна пахта берган Мирзачўл райони совхозларининг коллективлари Мирзачўл меҳнатчилари эришган муваффақиятга катта ҳисса қўшдилар.

Оқолтин, Мирзачўл ва Янгиер районларининг деҳқонлари социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариб, пахта топширишни давом эттирмоқдалар.

«Правда», С. Раҳимов номли, Ленин номли, Сегизбоев номли, «ВЛКСМ XV съезди», «Фарғона» совхозлари қўриқ ернинг ҳар гектаридан 25-27 центнердан ҳосил кўтардилар.

Механизаторлар фидокорона меҳнат қилдилар. Ҳосилнинг асосий қисми — 178 минг тонна пахтаси ёки ялпи етиштирилган пахтанинг 81 проценти машинада териб олинди. Ленин номли, Ворошилов номли, «ВЛКСМ XV съезди», «Правда» совхозларида ҳосилнинг 90 процентдан кўпроғи, «Фарғона», Саркисов номли, Сегизбоев номли, Қ. Раҳимов номли, Кичанов номли, С. Раҳимов номли, «Пахтакор», Абай номли, Юсупов номли, «Октябрь 50 йиллиги» совхозларида ҳосилнинг 80 процентдан кўпроғи машинада терилди.

Машина теримининг миришкорлари бўлган механик-ҳайдовчилардан Т. Дадажонов, А. Валиев, М. Латипов, А. Богатов, Ф. Раҳмонқулов, Ш. Тўхтаева ва шунга ўхшаш кўпгина бошқа механизаторлар юксак иш унумига эришдилар.

Қўриқ ердаги совхозлар бу муваффақиятга «Голодностепстрой» совхозлари ишчилари қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассислари, саноат ва қурилиш ташкилотлари коллективларининг фидокорона меҳнати туфайли, Тошкент шаҳар студентлари ва меҳнаткашларининг катта ёрдами туфайли, партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотлари моҳирлик билан ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб борганликлари туфайли эришдилар.

Комплекс механизацияни, химиялаштиришни, ғўза парваришининг илғор прогрессив усулларини ишлаб чиқаришга жорий этиш юзасидан катта иш олиб борилганлиги, йиғим-теримда техника кенг қўлланилганлиги бунга ёрдам берди.

Пахта терими давом этмоқда. «Голодностепстрой» қўриғининг меҳнаткашлари етиштирган бутун ҳосилни сира нобуд қилмай йиғибтериб олиш, кузги-қишки тадбирлар комплексини намунали бажариш ва келгуси йил мўл ҳосили учун мустаҳкам замин яратиш учун курашмоқдалар.

ХУШХАБАРЛАР

ПУХТА ЗАМИН

ЛЕНИНГРАД. Райондаги Охунбобоев номли колхозда кузги ишлар кун сайин қизитиляпти. Қисқа фурсатда экинлардан бўшаган 60 гектар ер ўғитланиб шудгорланди. Колхоз механизаторлари кунлик графикни 120 процентдан ошириб адо этмоқдалар. Шунингдек, «Социализм» колхозида ҳам кузги шудгорлаш авж олдириляпти.

Қ. МАДУМАРОВ.

70 ГЕКТАР ЯНГИ ЕР

БЕРУНИЙ. «Октябрь 50 йиллиги» колхози меҳнаткашлари янги ер ўзлаштириш ҳисобига пахта майдонини кенгайтирмоқдалар. Механизаторлар кейинги ойлардагина 70 гектар ерни ўзлаштириб, қишлоқ хўжалик оборотига киритдилар. Шу кунларда далаларда ҳайдов тракторлари, скрепер, бульдозерлар янги ер ўзлаштиришни қизғин давом эттиряпти. И. Матёқубов, З. Раҳмонов, Я. Абдуллаев, К. Қозоқбоев каби механизаторлар ҳар куни 5-6 гектар ерни шудгорлаб, яхши кўрсаткичга эришмоқдалар.

М. МУҚОНОВ.

Деҳқон бўлсанг **ШУДГОР ҚИЛ!**

Республика областларида кузги шудгорлашнинг бориши тўғрисида 1972 йил 15 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун—областлар; иккинчи стун—ҳайдалган майдон (минг гектар ҳисобида) учинчи стун—планнинг бажарилиш проценти.

Хоразм	4,5	37,8
Тошкент	79,5	36,6
Сирдарё	97,5	36,1
ҚҚАССР	12,3	26,6
Наманган	34,5	24,0
Самарқанд	30,9	12,9
Фарғона	11,8	8,6
Андижон	16,3	8,4
Бухоро	9,9	5,5
Сурхондарё	6,7	4,8
Қашқадарё	6,1	4,6
Республика бўйича:	310,0	18;1

ССР ИТТИФОҚИ БОЛЬШОЙ ТЕАТРИ СПЕКТАКЛИДА

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси давлат Кенгашининг Раиси Т. Живков бошчилигидаги Болгария Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг аъзолари 14 ноябрь кечқурун ССР Иттифоқи Большой театрида М. И. Глинканинг «Руслан ва Людмила» операсини тингладилар.

Икки қардош мамлакатнинг давлат байроқлари билан безатилган марказий ложада Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний, А. Н. Косигин, К. Ф. Катушев ўртоқлар ва бошқалар БХР партия-ҳукумат делегациясининг аъзолари билан бирга бўлдилар.

Спектакль бошланиши олдидан Болгария Халқ Республикаси билан Совет Иттифоқининг давлат гимнлари ижро этилди.

Томошабинлар болгариялик дўстларни ва совет раҳбарларини ўринларидан туриб гулдурос қарсаклар билан табрикладилар.

БОЛГАРИЯЛИК ДЎСТЛАР ТБИЛИСИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси давлат Кенгашининг Раиси Т. Живков бошчилигидаги Болгария Халқ Республикасининг партия-ҳукумат делегацияси 15 ноябрда Москвадан Тбилисига жўнаб кетди.

ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИ ВА СССР ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТЛАРИДАН

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги фан ва техника соҳасидаги Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитети ҳамда СССР Министрлар Совети ҳузуридаги адабиёт, санъат ва архитектура соҳасидаги Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитети 1973 йилги СССР Давлат мукофотларини олиш учун ишларни қабул қилиш 15 декабрда тугалланишини маълум қилади.

ҒАЛАБА РАПОРТИ

Самарқанд райони меҳнаткашлари кеча давлатга пахта сотиш йиллик планини бажарди. Район пахтакорлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, яна 500 тонна пахта етказиб бериш мажбуриятини олишди. Шунингдек, район хўжаликларида сабзавот, картошка, мева, дон, пилла, тухум, жун, қоракўл тери сотиш планлари ҳам муддатидан илгари ошириб бажарилди.

4.550 МИНГ ТОННА УЧУН

Ўзбекистон ССР областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1972 йил 15 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Халқ хўжалиги планига нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машина терими: Бир кунда	Шу жумладан машина терими: Мавсум бошидан
ҚАШҚАДАРЁ	0,37	130,55	0,32	107,08
СИРДАРЁ	0,23	124,73	0,03	124,97
АНДИЖОН	0,49	113,33	0,40	135,19
НАМАНГАН	0,38	111,34	0,17	169,44
ТОШКЕНТ	0,37	108,76	0,07	110,06
ФАРҒОНА	0,74	105,02	0,62	111,05
Сурхондарё	0,44	97,32	0,37	86,17
Бухоро	0,49	94,16	0,70	81,03
Самарқанд	0,82	91,74	0,59	91,82
Хоразм	0,70	85,88	1,29	81,79
ҚҚАССР	0,78	81,36	0,72	76,72
Республика бўйича:	0,53	103,85	0,44	108,50
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
ҚАШҚАДАРЁ	0,54	122,00		
Сурхондарё	0,69	87,77		
Бухоро	0,64	85,05		
Республика бўйича:	0,69	101,00		

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ҳ. МУҲИДДИНОВАнинг ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИ РАИСИ ВАЗИФАСИНИ БАЖАРИШИГА РУХСАТ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўртоқ Ҳалима Муҳиддинованинг Ўзбекистон ССР Олий суди раиси вазифасини бажаришига рухсат этилсин ва у Ўзбекистон ССР Олий суди Раисининг ўринбосари вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил, 15 ноябрь,
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. МУҲАМЕДОВАга «ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республика матбуотида кўп йил ва самарали ишлагани учун кекса журналист Саида Муҳамедовага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил, 15 ноябрь,
Тошкент шаҳри.

ҚАРДОШЛИК ШАРОФАТИ

Гидроиншоот қурувчиларининг тантанали митинги бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Норак гидроэлектростанциясининг қурувчиларини, монтажчиларини, ишлатувчиларини, иншоотнинг барча қатнашчиларини катта меҳнат зафари билан самимий қутлаганлиги тўғрисидаги хабар баланд руҳ билан кутиб олинди.

300 минг киловатт қувватга эга бўлган Норак ГЭСининг биринчи агрегати 15 ноябрь эрталаб соат 8 да ишлай бошлади. Унинг токини икки қардош республика — Ўзбекистон ва Тожикистоннинг жанубий областларига энергия берувчи Душанба — Вахш энергетика системаси қабул қилиб олди.

Норак ГЭСининг ишга туширилиши Ўзбекистоннинг энергия таъминотига қандай наф келтиради?

Бу саволга Ўрта Осиё ягона энергетика системаси истиқбол бўлимининг бошлиғи Г. Д. Николаева бундай жавоб қайтарди:

НОРАК ЭНЕРГИЯСИ ЎЗБЕКИСТОНГА ОҚА БОШЛАДИ

—Норакнинг мададидан аввало Шеробод чўлқуварлари баҳраманд бўлишади. Бу ерда қурғоқчил районларга сув чиқариб берадиган кучли насос станциялари қурилган. Ҳозир ана шу кучли насосларни таъминлаш учун ишнинг долзарб пайтларида 70 минг киловатт электр қуввати етишмай турибди. Норакнинг биринчи агрегати ишга туширилиши эса ана шу энергия етишмаслигига барҳам беради.

Сурхондарё областининг ҳамма районлари, Термиз ва Денов корхоналари, СССРнинг жанубий чегарасидаги дарё порти энергия билан анча мунтазам таъминланадиган бўлади. Шу районда ишловчи ҳамма ирригация иншоотлари, нефть конлари ва кўмир шахталари ишончли энергетика базасига эга бўлади. Хандиз яқинидаги тоғларда топилган ва келгусида ишга тушириладиган катта-катта рангли металл конлари ҳам зарур миқдордаги қувватлар билан таъминланади.

Душанба — Вахш системаси Ўрта Осиё ягона энергетика системасининг бошқа қисми билан ҳали бевосита туташтирилган эмас. Лекин 1974 йилдаёқ Норакдан Ғузоргача тортиладиган 500 киловольт кучланишдаги электр линияси ишлай бошлайди. Қардош Тожикистонда жойлашган Норак ГЭСининг токи Қарши даштини ўзлаштирувчиларга магистрал каналга сув чиқариш имконини беради. Амударё шу тариқа қўриқ ерларга оқа бошлайди. Норак ГЭСининг яна бир муҳим вазифаси шундан иборатки, у бошқа бир улкан нурхона — Сирдарё ГРЭСи билан «ҳамоҳанг» бўлиб ишлаб, ортиқча энергияларини бир-бирларига узатиб турадилар.

(ТАСС — ЎзТАГ).

Партия турмуши: ҳужжатларни алмаштиришга тайёргарлик

БУРЧ ВА МАСЪУЛИЯТ

КОММУНИСТ БИЛАН ШАХСИЙ СУҲБАТ

Бошланғич партия ташкилотларида партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик муҳим босқичга кирди. Ҳар томонлама пухта ўйлаб, кўп нарсаларни ҳисобга олиб иш қилинмоқда. Жойларда коммунистлар билан якка тартибда суҳбатлар ўтказилаётир. Хўш, холисона ва сидқидилдан ўтказилаётган бундай суҳбатлар кишиларга қандай тарбиявий таъсир ўтказяпти? Партия ташкилотларида бу муҳим иш қандай уюштирилган? «Совет Ўзбекистони» махсус мухбири Р. Турсунов Тошкентдаги 2-темир-бетон буюмлари заводи коммунистларига ана шундай саволлар билан мурожаат қилди.

Тошмуҳаммад БОТИРШИН,
бош корпус бетончилар бригадасининг бошлиғи.

Партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик кўриш жараёнида партия йиғилишида баъзи коммунистлар билан якка тартибда суҳбатлар ўтказишга қарор қилинган эди. Йиғилишдан сўнг ана шу ҳақда турли фикр ва мулоҳазалар эшитдик. Баъзилар бундай суҳбатлар жиддий имтиҳон, унга пухта тайёргарлик кўришимиз зарур дейишса, айримлар эса уни секретарь ёки партбюро аъзолари билан ҳар галгидек бўладиган ўзаро суҳбат деб тушунишди...

Суҳбат навбати менга келди. Сменадан сўнг партия бюросига чақиришди. У ерда завод партия ташкилотининг секретари Степан Пашков ва партбюронинг барча аъзолари ўтиришарди. Дастлаб ўзим бошчилик қилаётган бригада ҳақида савол беришди. Батафсил жавоб бердим. Сирасини айтганда, бригадамиз аъзолари бир оила фарзандидек жуда аҳил ва иноқ. Смена ва ойлик топшириқларини муттасил ошириб бажаришади. Шулар ҳақида сўзладим. Сўнг суҳбат мавзуи менга берилган партиявий топшириқ ҳақида борди. Завод касаба союзлари ишчилар комитетининг аъзосиман. Ишчиларга маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш менинг зиммамда. Уларнинг унумли меҳнат қилиши ва яхши дам олиши учун зарур шароитлар яратиб беряпмиз. Суҳбатда шунингдек, назарий билимимни қандай ошираётганим ҳақида, семинар машғулотлари, ўқиган ва ўқиётган китобларим ҳақида сўзлаб бердим.

Умуман аввал суҳбат ана шу тарзда силлиқ борди. Бироқ бюро аъзолари билан бирга ўтирган актив коммунистлардан бетон узелининг слесари Анатолий Воронцов цехда маҳсулот сифатини оширишга етарли эътибор берилмаётгани, коммунистларнинг, шу жумладан менинг ҳам пассивлигим ҳақида гапирди. Бошқалар ҳам бирин-кетин ўз мулоҳазаларини айтишди. Уларнинг гапларини тинглар эканман, ўзимга четдан, бошқаларнинг кўзи билан разм солгандек бўлдим, хаёлан ўзимга-ўзим ҳисоб бериб чиқдим Партбюро аъзолари ҳақ гапни айтиб тўғри танқид қилишмоқда эди. Бундан ташқари мен партия йиғилишларида камдан-кам сўзга чиқардим. Йиғилишда негадир ўртоқларим олдида тортинар, гапим сира ҳам қовушмас, шунинг учун сўзга чиқишдан кўра кўпроқ бошқаларнинг гапини тинглар эдим. Суҳбат чоғида партбюро аъзолари партия билети билан менга бошқалар қатори бир хил ҳуқуқ берилгани, бошланғич ташкилот иши учун ҳамма қатори жавобгар эканлигимни айтишди.

Суҳбат пайтида менда меҳнат интизомини бузувчиларга нисбатан принципиаллик етишмаслиги ҳақида ҳам гапиришди. Цех партия ташкилотининг секретари Михаил Саморков бир куни шахсий иш муҳокама этилаётган партия йиғилишида танқид қилинаётган ишчининг ёнини олиб, ҳали у ёш, тузалиб кетади, деб ўринсиз луқма ташлаганимгача сўзлаб берди. Ўша пайтда ўйламай айтган гапим учун суҳбат пайтида қизариб олишга тўғри келди.

Ориф ҲАМРОЕВ,
транспорт цехининг вагон тузувчиси.

Мен ҳам ўзим бошчилик қилаётган бригада аъзолари ҳақида сўзлаганимда уларнинг ҳар бирининг номини фахр билан тилга олдим. Қўли гул, ўз ишига моҳир, тажрибали йигитлар. Ҳар доим смена топшириғини ошириб уддалашади. Вагонларни тез бўшатиш, уларни тузиб, станцияга вақтида етказиб бериш шуларнинг зиммасида. Уларнинг ғайрат-шижоати туфайли аввалари рўй берган штраф тўлаш каби воқеалар энди деярли тугади. Коммунистлардан А. Ф. Калашников, А. Кузин, П. Теличко, А. Цой бошқаларга намуна кўрсатиб ишлаётирлар. Смена топшириқларини деярли бир ярим-икки ҳисса ошириб бажарадилар: Гапимни тугатганимдан сўнг бюро аъзолари берган саволлар мени ўйлантириб қўйди: хўш, нега улардан ҳеч ким жамоат ишига тортилган эмас? Нега цехда комсомол аъзолари ва коммунистлар оз? Нима учун ўзим билан ёнма-ён ишлаётган энг муносиб ўртоқларимни партия сафига киришга тайёрлашга ёрдам бермаяпман? Тўғрисини айтган маъқул. Дастлаб бу саволлар мени анча шошириб қўйди. Чиндан ҳам асосий вазифам ўзимга топширилган участкада ишни яхши ташкил этишдангина иборат деб билиб. ўртоқларим турмуши ҳақида кам ўйлаган эканман.

Мен илгари фақат турмушнинг аччиқ-чучугини обдон тотиган, тажрибали кишиларгина тарбиявий иш билан шуғулланиши лозим, деб билардим. Суҳбат чоғида шу фикримни айтганимда унинг нотўғрилигини, бригада бошлиғи сифатида ўзим билан бирга ёнма-ён туриб ишлаётган ҳамкасбларимга яқин бўлганим, уларнинг кундалик турмуши билан яхши танишлигим сабабли шу ҳақда биринчи навбатда ўзим қайғуришим зарурлигини айтишди.

Суҳбатдан сўнг ана шулар ҳақида кўпроқ ўйлайдиган бўлдим. Ҳаққоний ва принципиал танқид, ўртоқларча маслаҳат ўз таъсирини кўрсатди, албатта. Энди хато ва камчиликларни тугатиб коммунист деган номга муносиб бўлиш учун куч-ғайратимни аямайман.

Степан ПАШКОВ,
завод бошланғич партия ташкилотининг секретари.

Шахсан мен ҳам, партбюро аъзолари ҳам дўстларимизнинг ўзлари билан ўтказилган суҳбат тўғрисида айтган илиқ гапларини эшитиб хурсанд бўлдик. Самимий суҳбатлар чоғидагина ўзинг билан ёнма-ён ишлаётган кишиларнинг характери, ўй-фикри, қизиқиши, туриш-турмуши ҳақида кўпроқ маълумот олиш мумкин. Партбюро ана шуни эътиборга олиб, коммунистлар билан якка тартибда суҳбатлар ўтказиш зарур, деган қарорга келди.

Бундай суҳбатлар илгари ҳам бўлиб турар эди, албатта. Бироқ партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик бу суҳбатларга янада кенгроқ мазмун киритди, партия аъзолари ва кандидатлари онгида чуқур из қолдириб, уларнинг ишлаб чиқариш ва ижтимоий активлигини ўстиришга, масъулияти ва интизомини оширишга ёрдам берди. Энг аввал биз суҳбат ўтказилиши лозим бўлган кишилар доирасини белгилаб олдик. Цех партия ташкилоти секретарлари кимлар билан суҳбат ўтказишлари керагу, кимларни завод партбюросига, кимларни эса район партия комитетига чақириш зарурлигини аввалдан белгилаб чиқдик.

72 коммунистни ўз сафига бирлаштирган бошланғич партия ташкилотида тўртта цех партия ташкилоти ва битта партия группаси иш олиб боряпти. Партбюро аъзолари суҳбатга энг актив ва ишчан коммунистлар ҳам иштирок қилиши зарур деган қарорга келишди. Бетон узелининг слесари Анатолий Воронцов, бош корпус бетончиси Василий Наумов бу ишга жалб қилинди. Ўтказиладиган суҳбатларга алоҳида, пухта тайёргарлик кўрдик. Биз бу суҳбатларнинг дўстона, холисона, сидқидилдан ва ўзаро ишонч руҳида ўтиши учун зарур чораларни кўрдик. Коммунист ўзининг ғоявий-сиёсий ва профессионал билим даражасини ошираяптими? Ишлаб чиқаришдаги вазифаларига, партиявий топшириқларга қандай муносабатда бўляпти? Оилада ўзини қандай тутади? Шу ва шунга ўхшаш кўп саволларга суҳбат чоғида жавоб олишга ҳаракат қилинди.

Энг аввал партия жазоси олган, ишлаб чиқаришда бошқалардан орқада қолаётган, ўзининг ғоявий-сиёсий билимини оширмаётган, жамоат ишида қатнашмайдиган ёки меҳнат интизомини бузадиган, ишда, жамоатчилик ўртасида ва оиласида ўзини нотўғри тутадиган хуллас, партия ташкилоти алоҳида талаблар қўяётган коммунистлар билан суҳбатлар ўтказдик. Шундан сўнг бундай кишиларнинг ишида ва хулқида тубдан ўзгариш рўй берганини кўриб жуда қувондик. Суҳбатларнинг, биз, секретарлар учун ҳам кўп нафи тегди, кишилар билан ишлаш соҳасида анча тажриба тўпладик.

Михаил САМОРОКОВ,
бош корпус цех партия ташкилотининг секретари.

Тўрт коммунист — такелажчи Геннадий Журков, бетончи Неъмат Самадов, Николай Матьюнин ва Анатолий Стихиевлар якка тартибда суҳбат учун район партия комитетига чақирилдилар. Улар ишда, жамоатчилик ўртасида ва оиласида нотўғри хатти-ҳаракатлари билан коммунист деган номга доғ тушираётган кишилар эди. Суҳбатдан сўнг уларнинг хулқида, туриш-турмушида тубдан ўзгариш рўй берди.

Ўтказилаётган суҳбатлар пайтида коммунистлар ҳам ўз навбатида ишлаб чиқариш ва партия ташкилоти ишини янада яхшилашга қаратилган бир қанча қизиқарли, фойдали таклиф ва мулоҳазаларни ҳам айтишди. Бу таклиф ва мулоҳазалар ҳозир диққат билан ўрганиб чиқилиб, тегишли тадбирлар белгиланмоқда. Масалан, Тошмуҳаммад Ботиршин бош корпусда маҳсулот сифати анча ташвиш туғдираётгани, шу сабабли завод адресига рекламациялар келаётгани ҳақида ўз мулоҳазасини айтган эди. Шундан сўнг партбюро завод тайёрлаётган маҳсулот сифатини мунтазам назорат қилиб борадиган бўлди. Халқ назоратчиларининг рейдлари уюштирилди. Суҳбатдан сўнг партбюро иш планига баъзи ўзгартишлар киритилди. Сифат масаласи юзасидан цех бошлиқлари, мутахассислар, бригада бошлиқларининг ҳисоботлари тингланадиган бўлди. Яқинда партбюро мажлисида бош корпус бошлиғи Лев Фарбманнинг ҳисоботини эшитдик. Натижа ёмон бўлмади. Ҳозир цехда сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаришга сабаб бўладиган барча камчиликлар тугатилди. Завод номига келаётган рекламация барҳам топди. Корхонамиз коллективи фақат сифатли маҳсулот тайёрланаётгани ва тўққиз ойлик план ошириб бажарилгани учун республика Министрлар Советининг мукофотини олишга сазовор бўлди.

Коммунистлар билан ўтказилаётган суҳбатлар давом этяпти. Холисона ва сидқидилдан ўтаётган ва самарали тарбия воситаси бўлаётган бундай суҳбатлар яхши натижалар бермоқда. Партия аъзоларининг активлиги ва ташаббускорлиги тобора ошиб боряпти.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг катта коллективи олтин юбилейга муносиб тўёна ҳозирлаш иштиёқи билан меҳнат қилмоқда. Айниқса мис эритиш заводининг ишчилари зўр ғайрат кўрсатишяпти. Суратда: корхонанинг пешқадам мис эритувчиси Н. Рықалин.

И. Глауберзон фотоси.

МУҲИМ СИЁСИЙ ИШ

Матбуот ҳаётимиз кўзгуси. У партия ва ҳукуматимиз қарорларини оммага етказади, мамлакатимизда рўй бераётган ҳамма янгиликлар билан ўқувчиларни мунтазам таништириб боради, турмушда учрайдиган айрим иллатларни аёвсиз фош этади, камчиликларни танқид қилади. Партиямиз матбуот орқали халқ билан сўзлашиб, маслаҳатлашиб туради, уларнинг фикр ва мулоҳазаларини ўрганади, халққа ўргатади.

Совет матбуоти том маънодаги халқ матбуотидир. У ишлаб чиқариш корхоналари ва қурилишларда меҳнат қилаётган ишчилар, қурувчилар, колхозчи деҳқонлар, зиёлилардан иборат минглаб жонкуяр мухбирлар отрядига эга, социалистик қурилишимизда эришилаётган ҳар бир ютуқ ҳамда содир бўлаётган камчиликлар уларнинг назаридан четда қолмайди.

Халқимиз ўз матбуотини ғоят севади, уни қадрлайди. Буни қуйидаги рақамлардан ҳам билиш мумкин: бундан ўн йил муқаддам республикамизда ҳар минг аҳолидан 350-360 киши газетхон ва журналхон эди. 1972 йилга келиб тарқатилаётган газета ва журналлар ҳар минг киши ҳисобига 1000 тадан тўғри келмоқда, ёки бошқача айтганда матбуот тарқатиш салмоғи чакана савдони ҳам ҳисоблаганда салкам уч баравар кўпайди.

Шу кунларда республикамиз областлари, шаҳар ва районларида матбуот нашрларига обуна тўплаш қизғин давом этмоқда. Ҳар йилдагидек Сирдарё ва Бухоро областлари бу ишда пешқадамлик қилаётирлар. Бухоро областида шу кунгача ўтган йилги обуна миқдорининг 90 проценти тўплаб бўлинди. Томди, Свердлов, Конимех районлари эса ана шу даражадан анча ўзиб кетдилар. Самарқанд ва Наманган областларида ҳам газета ва журналларга обуна тўплаш уюшқоқлик билан давом этмоқда.

Аммо, республикамиздаги баъзи область ва районларда бу муҳим сиёсий ишга етарли эътибор билан қаралмаётир. Хоразм, Қорақалпоғистон АССР, Сурхондарё, Тошкент областларида ва шунингдек Тошкент шаҳрида обуна тўплаш суръати ўтган йилдагидан анча суст. Айниқса Қорақалпоғистон Автоном Республикасида обуна қониқарсиз бормоқда. Республикада биринчи бўлиб обуна тўплашда ўтган йилги даражага эришган Ленинобод районини ҳисобга олмаганда деярли барча районлар, шунингдек Хўжайли, Тўрткўл, Чимбой ва Нукус шаҳарларида обуна тўплаш плани 50 процентга ҳам етмади.

Тошкент областида ҳам газета ва журналларга обуна уюшқоқлик билан бормаяпти. Бекобод ва Бўка районларида аҳвол айниқса ташвишли. Бу районларда шу кунгача матбуот турларига обуна қабул қилиш плани атиги 50-53 процент бажарилди. Тошкент шаҳри газета ва журналларга обуна тўплашда энг охирги ўринда бораётир Шаҳарда марказий газеталар ва журналларга обуна қабул қилиш ўтган йилги эришилган даражанинг 50,8-59,7 процентини ташкил қилди. Шунингдек, республика миқъёсида чиқадиган газета ва журналларга обуна тўплаш ҳам кўнгилдагидек эмас.

Тошкентдаги баъзи ишлаб чиқариш корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва муассасаларнинг маъмурияти ҳамда партия ташкилотлари бу муҳим сиёсий ишга иккинчи даражали вазифа деб қарамоқдалар. Масалан, 3500 ишчи ва хизматчи меҳнат қилаётган «Юлдуз» тикувчилик фирмасида шу кунгача обуна қабул қилиш плани 30 процент бажарилди. Ижтимоий-сиёсий нашрларга обуна тўплаш айниқса суст боряпти. Фирма партия комитетининг секретари В. Абаков, комсомол ташкилотининг секретари Г. Гусев ўртоқлар бир неча марта таъкидланганига қарамай обуна тўплашни тезлатиш ҳақида қайғурмаётирлар.

СССР Алоқа министрлигининг махсус буйруғи билан шаҳар газеталари, шу жумладан «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарига шаҳардан ташқари жойларда обуна қабул қилиш ман этилган эди. Шундай бўлгач, шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитети ўз органи бўлган бу газеталар обуначилари сонини кўпайтириш учун зарур тадбирлар белгиламоқлари ва амалга оширмоқлари лозим.

Собир Раҳимов районидаги Калинин номли маҳалла активи газета ва журналларга обуна қабул қилишда яхши ташаббус бошлади. Бу ерда олти йилдан бери обуна тўплаш пункти ишлаб турибди. Ҳар йилдаги каби бу йил ҳам маҳалла аҳолисидан 600-700 нусха газета ва журналларга обуна қабул қилинди. Шаҳар, район партия ва совет ташкилотлари Калинин номли маҳалла активининг бу ташаббусини кенг ёйишлари, ҳар бир маҳаллада обуна қабул қилиш пунктлари ташкил қилишга эришишлари зарур. Агар шаҳардаги бошқа маҳаллаларда ҳам бу ташаббус қўллаб-қувватланса, обуна тўплаш анча тез борган ва бир неча ўн минг нусха газета ҳамда журналларга қўшимча обуна қабул қилинган бўлар эди.

1973 йил учун матбуот нашрларига обуна қабул қилиш муддати тугашига саноқли кунлар қолди. Ана шу фурсатдан фойдаланиб, газета ва журналларга обуна тўплашдек муҳим сиёсий кампанияни муваффақиятли якунлашга эришмоғимиз лозим.

М. ХУЖАЕВА,
Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги республика «Союзпечать» бошқармасининг бошлиғи.

СССР 50

ЛЕНИНЧА МИЛЛИЙ СИЁСАТ ТАНТАНАСИ

Совет Шарқида миллий давлатчиликнинг ривожланиши

Илгари чоризм томонидан эзиб келинган халқлар миллий давлатчилигининг ташкил топиши — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг буюк ғалабаларидан бири бўлди. Бу Коммунистик партия улкан назарий ва сиёсий фаолиятининг натижаси ҳамда ленинча миллий сиёсатнинг тантанасидир. Улуғ Октябрь революцияси ғалабасидан кейин давлатчилик соҳасида халқлар ва миллатлар ўртасидаги илгариги ҳукмронлик ва тобелик муносабатлари революцион тарзда тубдан синдирилиб улар ўрнига янги муносабатлар — тенг-ҳуқуқлилик ва суверенлик, қардошлик ва дўстлик муносабатлари қарор топди. Ана шу даврда Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари дастлаб РСФСР составида Туркистон ва Қозоғистон социалистик автономиялари шаклида, кейинчалик Хоразм ва Бухоро мустақил Халқ Совет Республикалари сифатида ўз давлат шаклларини белгиладилар. Бу давлат шакллари мисолида Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари миллий совет давлатчилигининг кўп қиррали ва жуда мураккаб тараққиёти жараёнини яққол кўриш мумкин.

В. И. Ленин 1920 йил 20 июлда Коммунистик интернационалнинг II конгрессида айтганидек, илгари чоризмга қарам бўлган Туркистон ва шу каби бошқа қолоқ мустамлакаларнинг энг муҳим характерли хусусияти шуки, уларда ҳали капитализмдан илгариги муносабатлар ҳукм сурган, шу боисдан бу мамлакатларда соф пролетар ҳаракати тўғрисида гап бўлиши ҳам мумкин эмас эди. Бу ҳол, деб таъкидлайди Владимир Ильич, Коммунистик интернационал олдига мавжуд шароитларда коммунистик тактика ва сиёсатни қай тарзда татбиқ қилиш керак, деган масалани қўяди.

Дарҳақиқат, эски давлат аппаратини синдириш, жумладан феодал давлатчилиги ва шариатнинг айрим қонун-қоидаларига хотима бериш ҳамда совет миллий давлатчилигининг ҳокимият ва бошқариш органлари системасини яратиш каби мураккаб масалаларда Туркистон, Бухоро ва Хива каби ўлкаларда ҳамда Россиянинг марказий областларида бир қолипда иш кўриш мумкин эмас эди. Шунинг учун Коммунистик партия бу проблемаларни ҳар бир конкрет ҳолатда илгари эзилган халқларнинг тарихий, иқтисодий ва маданий тараққиётини, шунингдек турмуши ва географик ўрнининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқди ва ҳал этди. Бироқ, шу нарсани алоҳида таъкидлаб ўтиш лозимки, миллий ўзига хослилик нақадар катта аҳамият касб этмасин, мамлакатимиз барча халқлари учун умумий бўлган социализм қурилиши ва совет давлатчилиги тараққиётининг объектив қонуниятлари асосий бўлиб қолаверади.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари буржуа-демократик ўзгаришлар даврини бошларидан кечирмаганлар. Бу ерда умуман саноат пролетариати, хусусан, маҳаллий миллат пролетариати ниҳоятда оз эди. Бу республикалар аҳолисининг кўпчилик қисмини деҳқонлар ташкил этар ва уларнинг муайян қисми социалистик ўзгаришларни тўғридан-тўғри қабул қилишга, айниқса уларни бевосита амалга оширишга етарли даражада тайёр эмас эди. Шунинг учун Туркистон ва Қозоғистон АССРда, Бухоро ва Хоразм республикаларида бир қатор социалистик тадбирларни ўтказишда ўзига хос муваққат босқичлар ва айрим қонун-қоидалардан фойдаланилди, социалистик революция жараёнида йўл-йўлакай умумдемократик характердаги вазифалар ҳам ҳал этиб борилди.

Туркистон ва Қозоғистон АССР ҳамда Бухоро, Хоразм республикаларидаги миллий давлат қурилиши тажрибаси партия ва ҳукуматимиз Россиянинг илгариги қолоқ ўлкаларида ленинча миллий сиёсатни моҳирона амалга оширганлигини ҳамда капитализмни четлаб ўтган ҳолда тараққиётнинг социалистик босқичига ўтиш йўлларини кўрсатувчи ёрқин мисолдир. Капитализмгача бўлган муносабатлар мавжуд бўлган деҳқонлар мамлакатида Советлар ташкил этиш имконияти ҳақидаги ленинча асосий ғоя биринчи бор мана шу Туркистон ва Қозоғистон, Хоразм ва Бухорода ўзининг амалий ифодасини топди. Меҳнаткашлар оммаси ва миллий-революцион демократиянинг турли миллий-демократик ташкилотлари ишчи ва деҳқон депутатлари Советларига, Деҳқонлар Советларига айланиб бориши ва уларнинг пролетариат диктатураси ҳамда халқ ҳокимиятининг ягона органига бирлашиб кетиши буни яққол кўрсатиб турибди.

Туркистон автономияси ҳукумати таркибида Миллий ишлар бўйича халқ комиссарлигининг ташкил топиши ва унинг фаолияти, шунингдек, Туркистон АССР ҳамда Бухоро ва Хоразм Халқ Совет Республикаларининг Марказий Ижроия Комитетлари қошида миллий бўлимларнинг ташкил этилиши жуда маъқул иш бўлди. Бунинг боиси шундаки, мазкур республикалар аҳолиси таркибига кўра кўп миллатли эдилар, бу миллатлар ўртасида ўзаро ишончсизлик, ҳатто рақобат ҳислари ҳам йўқ эмас эди. Бундан ташқари, маҳаллий аҳоли ижтимоий-иқтисодий ва маданий тараққиётнинг турли босқичларини бошдан кечираётган эди. Мана шундай бир шароитда Миллий ишлар халқ комиссарлиги ва юқорида қайд этилган миллий бўлимлар амалга оширган хўжалик ҳамда ташкилий тадбирлар ўзбек, туркман, тожик, қозоқ, қирғиз ва қорақалпоқларнинг социалистик миллат сифатида шаклланишига ҳамда кўп миллатли совет республикаларида совет миллий давлатчилигининг мустаҳкамланишига имкон берди.

Гражданлар уруши ва чет эл интервенциясининг машаққатли йилларида РКП(б) Туркистон Ўлка комитети таркибида РКП(б)нинг Ўлка мусулмон бюроси ташкил этилди. Мазкур бюро мусулмон коммунистлари ўртасида партия ишига раҳбарлик қилишда ва жойларда коммунистик ячейкалар, қишлоқ Советлари, камбағаллар союзлари, меҳнаткашларнинг кооператив ва бошқа шунга ўхшаш ташкилотларини тузишда РКП(б) Ўлка комитетига кўмаклашди. Шунингдек, Ўлка мусулмон бюроси мактабларни кўпайтириш ва маҳаллий миллатлар тилида матбуот органларини йўлга қўйиш борасида ҳам катта ишлар олиб борди, давлат ҳамда хўжаликнинг турли соҳаларида ишлаш учун маҳаллий кадрлар тайёрлаш курслари фаолиятига ҳам раҳбарлик қилди, ўлканинг ерли аҳолисидан ишчи ва деҳқонларни Қизил Армия сафига сафарбар этишга кўмаклашди. Бундан ташқари, ўлка маҳаллий халқларининг эркин миллий тараққиётга интилиши, муайян босқичда уларнинг капитализмни четлаб социализм қурилиши йўлига ўтиш борасидаги уринишлари ҳам мазкур муваққат партия органининг бўлишини тақозо қилган эди.

РКП(б) Марказий Комитети, Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети ва РСФСР Халқ Комиссарлар Советининг Туркистон ишлари бўйича комиссияси ҳам Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари миллий совет давлатчилигининг ривожланишида муҳим роль ўйнади. Мазкур Комиссия кейинчалик Туркбюрога, сўнгра РКП(б) Марказий Комитетининг Ўрта Осиё бюросига айлантирилди. Партия ва давлатнинг бу ваколатли органининг вазифаси Туркистон, Бухоро ва Хоразм халқлари ўртасида РКП(б)нинг, рус ишчилар синфининг ташкилий, аввало партиявий ҳамда давлат қурилиши соҳасидаги иш тажрибасини кенг ёйишдан иборат эди. Ўлка партия ташкилотларининг Марказий Комитет бошлиқ Туркистон Компартиясига бирлашишида ТАССР раҳбар ходимларига Туркомиссия жуда катта ёрдам кўрсатди. Шунингдек, бу Комиссия Туркистон автономиясининг характери ва ваколати масаласини ҳал этишда, қозилар ва шу сингари патриархал-феодал ўтмишнинг бошқа расм-русумларига Совет ҳукуматининг муносабатини аниқлашда амалий ёрдам кўрсатди. Туркомиссиянинг ёрдамида бошқа жуда кўп тадбир-чораларни ҳам амалга ошириш кўзда тутилдики, булар РКП(б) Марказий Комитетининг «Туркистонда РКП(б)нинг навбатдаги вазифалари тўғрисида»ги 1920 йил 29 июнь қарорида партия директиваси кучини олди.

Миллий кадрлар тарбиялаб етиштириш, тайёрлов ва давлат муассасаларида ишларни маҳаллий тилларда олиб бориш ҳам миллий совет давлатчилигининг ривожланиши ва мустаҳкамланишида муҳим шартлардан бири бўлди. Ишларни маҳаллий тилларда юритиш эса Совет ҳокимияти аппаратини маҳаллий миллат меҳнаткашлари оммасига янада яқинлаштирди. Бу улкан вазифаларни амалга оширишда ҳам бошқа кўпчилик қолоқ миллий ўлкаларда бўлгани каби, Туркистон ва Қозоғистонда ҳам жуда кўп қийинчиликларни енгиб ўтишга тўғри келди. Энг муҳими шундаки, меҳнаткашларни махсус курслар, мактаб ва олий ўқув юртларида ўқитиш ва тайёрлаш билан бир вақтда, илғор ишчи ва деҳқонларни билим даражаларига қараб давлат ва жамоат ишларига жалб қилинди. Биргина Туркистон АССРдан олинган маълумотларга кўра, 1924 йилнинг бошларига келиб уездлар, волостлар ва қишлоқларда ҳамма идора ишлари асосан маҳаллий тилда юритиладиган бўлди. Республиканинг область ва марказий органларида бу ишлар икки тилда: рус ҳамда маҳаллий миллатлар тилида юритила бошланди.

1923 йил октябрида Хоразм Халқ Совет Республикаси, 1924 йилнинг сентябрь ойида Бухоро Халқ Совет Республикаси Совет Социалистик Республикаси деб эълон қилинди. 1924 йилнинг октябрида эса Туркистон АССР Бухоро ва Хоразм социалистик республикаларида миллий-давлат чегараланиши ўтказилди. Мазкур республикаларнинг территорияларида уларда у ёки бу миллат аҳолисининг нисбатан кўп қисмини ташкил этишига қараб, бир қанча мустақил миллий давлатлар ташкил топди. Булар Ўзбекистон, Туркманистон, Тожикистон республикалари эди. Туркистон АССРнинг қозоқлар зич яшайдиган Еттисув области ҳамда Сирдарё областининг қатор уезд ва волостлари Қозоғистон АССР составига қўшилди. Кейинчалик Қирғизистон ва Қорақалпоғистон автоном областлари Автоном республикага айлантирилди. Бу ҳол ишчи ва деҳқонлар ҳокимияти шароитида Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг ягона миллий давлат бўлиб уюшувининг ажойиб намунаси бўлди. Ўзбеклар, туркманлар, тожиклар, қозоқлар, қирғизлар, қорақалпоқлар ҳаётида тараққиётнинг янги босқичи бошланди. Қайта ташкил қилинган миллий давлатлар бу халқларнинг социалистик миллат бўлиб шаклланишидаги янги босқични ифодалади.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг миллий давлатчилиги узлуксиз такомиллашиб, ривожланиб бормоқда. Социализм шароитида тенг ҳуқуқлилик, бирлашиш ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги ленинча принципларни ўзида ифода этган Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларининг моддий ва маънавий кучларини бирлаштириш, уларнинг экономикаси ва маданиятини тез суръатлар билан ривожлантириш ҳамда тарихан қисқа муддат ичида ўрта аср қолоқлигидан тараққиётнинг ҳозирги юксак чўққиларига кўтарилишига имкон берди. Эндиликда халқларимиз ривожланган социалистик жамият қуриб, инсониятнинг ёрқин келажаги бўлган коммунизмнинг моддий-техника базасини бунёд этмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинча миллий сиёсатининг улуғвор ва илҳомбахш тантанасидир.

М. ҲАКИМОВ,
юридик фанлар доктори, профессор.

СССР 50 Мушоира

Рамз БОБОЖОН
СССР Давлат мукофоти лауреати.

Шоир ва драматург Рамз Бобожоннинг номи кенг китобхонлар ва театр томошабинларига таниш. У ўзининг шеърияти, достонлари, драматик асарлари ва кўп миллатли СССР халқлари адабиётидан қилган таржималари билан ўзбек совет адабиёти ва театр санъатининг тараққиётига баракали ҳисса қўша олди.

Рамз Бобожон ижоди чуқур замонавий руҳ билан суғорилган. У ҳаётга даврнинг илғор идеаллари кўзи билан қарайди, санъаткор сифатида ҳар доим турмушнинг олдинги марраларида бўлишга, «теша тегмаган» мавзулар ва образларни қидириб топиб, бадиият оламига олиб киришга интилади. Шу маънода, Рамз Бобожон совет адабиётининг ажойиб гражданлик анъаналарини изчил ва ижодий ривожлантираётган адибларимиздан биридир.

Унинг янги поэтик асари — «Оби ҳаёт» достони шу жиҳатдан айниқса диққатга сазовор. Ҳозирги ўзбек Совет поэзиясининг энг яхши асарларидан бири бўлиб қолган бу достон шу куннинг актуал мавзуларидан бири — сув учун кураш масаласига бағишланган, бу масаланинг катта ижтимоий ва гуманистик моҳияти «Оби ҳаёт» достонида ажойиб маҳорат, кучли публицистик эҳтирос билан очиб берилади. Рамз Бобожон достонининг қаҳрамонлари, унинг бутун ижодида бўлганидай, бизнинг замондошимиз, тақир чўлларни гуллаб-яшнаётган водийларга, коммунизмнинг моддий мўл-кўлчилик манбаларига айлантираётган қаҳрамон ва меҳнаткаш совет кишиларидир. Достон меҳнатни, коммунистик келажакни бунёдга келтириш учун халқимиз қилаётган фидокорона ва яратувчан меҳнатни улуғлайди.

«Оби ҳаёт» достонида чўлларни ўзлаштириш, сув учун кураш масаласи фонида республикамиз ҳаётида Совет ҳокимияти йилларида юз берган революцион аҳамиятга молик улкан ижтимоий тарихий ўзгаришлар, улуғ Ленин декретининг ҳаётбахш мазмуни, халқлар дўстлиги ғоялари тараннум этилади. Достон машҳур шоир Николай Грибачев томонидан рус тилига таржима қилиниб, «Огонек» журналида босилиб чиқди ва у Бутуниттифоқ ўқувчиларининг эътиборига сазовор бўлди.

Яқинда Рамз Бобожоннинг бу достони юксак мукофот — СССР Давлат мукофоти билан тақдирландики, бу умуман ўзбек совет адабиёти учун қувончли воқеадир.

Биз ана шу юксак мукофот билан таниқли шоиримизни кенг газетхонлар номидан қизғин муборакбод этамиз ва унга янада баланд ижодий парвозлар тилаймиз.

Рамз Бобожон доимо ижодий сафарбар руҳ билан яшайдиган, муттасил ижодий изланиш билан машғул ижодкорларимиздан. Унга янги-янги ижодий режалар илҳоми ҳамнафас. Шоир шу кунларда Россия ҳақида катта достон ёзяпти. Бундан бошқа у яна бир неча асарларнинг фикри билан яшамоқда. Айни пайтда у Улуғ советлар мамлакатининг ярим асрлик олтин тўйига бағишланган шеърлар устида ҳам ишлаяпти.

Қуйида унинг улуғ тўй арафасида ёзган бир неча янги шеърларини Сиз, азиз газетхонларга тақдим қиламиз.

НАМАНГАН ПАХТАСИ

«Наманганнинг олмаси бор, нори
бор...».
(Халқ қўшиғи).

Шивирлаған шивилғони ёки
дудоқми!
Мўралаган кўзми ё чарос!
Адашсам айблама!
тентак эҳтирос,
Қароғимга ташлагудай чўп...
Наманганда боғ кўп,
бўстон кўп,
Гули райҳон қулф уриб ётар...
Дўстим,
тонготар —
Далага чиқ,
ўтлоққа бор,
ризқли ерни ўп,
Қулочинг етса гар
қучоғингга бос,
Суюкли тупроқни!..
Эй, олтин водий,
Сени фараз қилсам,
олтин узукдай,
Наманган — олмос кўз,
олмос,
Ўхшаши йўқдай!
Лол қоламан,
Назар соламан:
Бўз йигитдай бошда дўпписи —
қашшанг,
қайтоқи...
Чеккасида гулдай
кўсак лўпписи,
Кўзининг оқи —
Пахта!
Наманган пахтаси —
Гулдастаси,
Дури дурдонаси,
Тўйга тўёнаси!..

СИЗГА ҚАЙТАМАН

Гулхан ёқилганда,
чақмоқ чаққандай,
Хаёлимда ёшлик —
шўхлиқ йилларим,
Баҳорги жилғадай тошиб оқади
Қалбдан шеърларим...
Салом, дўстлар,
Кенжа ўртоқлар,
Илтимос,
мени ҳам олинг даврага!
Довон оша кета олмадим —
Ўтлоқлар,
япроқлар имлади,
Ирмоқлар қўймади,
қолдим ғалвага,
Қайтдим сиз томон...
Ҳайронман-ҳайрон!
Борми бир армон,
Нега қайтдим!
Қайтмаган-ку на соатлар,
На замонлар!
Дарёлар оқмаган ҳеч вақт тескари!
Инсон бўлиб,
инсон
Дунёга келгандан буён
Олдинга интилган,
олдинга юрган аксари...
Нега мен қайтдим,
Нечун қадамларим олға юрмасдан
қолди,
Ортга тисарилдим —
қонунларга зид!
Дардимни фақат,
Фақат сизга айтдим,
Табиат амридан
бўлганимдан хит...
Нега юрагимга ғашликни солди,
Болаликни, ёшликни олди!!

Йўқ, бунга кўнмайман,
кўна олмайман,
Барибир топаман йўқотганимни —
Йигитлик йилларни унутолмайман,
Илк севги қошида тош қотганимни...
Болалик бебаҳо,
ҳамиша қиммат,
Қўлимдан келса-ю,
уддаласам гар,
Оёғим остига тўкилса ҳам зар,
Бермас эдим уни бутун умрга!
Ҳолбуки, кексалик ўзи бир ҳикмат,
Тўкис шуурга...
эсимга тушар
Баланд кўтарилган байроқ.
Ўша байроқ,
Ўша гулхан
ҳисси қалбимда жўшар,
Кўз олдимда мунаввар қирғоқ.
Мен сизга қайтаман —
гулхан ёнига!
Қўшиқлар айтаман сиз билан,
Ёшлик билан
ҳамоҳанг,
ҳамроз...
Янги боб қўшилгандай умрим
достонига,
Келажакка этаман парвоз.

САНЪАТКОР ДЎСТИМГА

Сен ошиқсан,
Сен рассомсан!
Мўйқаламингдан
Юлдузлар нур олур,
гуллар ранг...
Табиат ҳангу манг,
Тоғ-тошлар гаранг,
Қадам қўйсанг,
қадамингдан,
Дард-аламингдан...
Сен чизиқ тортдингми,
Зуҳро учдими,
Комета бир қалқиб,
жойдан кўчдими,
Англолмадим!..
Танполмадим
Қайси бири чин,
Қайси бири ёрқин,
Коинот сирими,
Санъаткор сеҳрими!
Не қилдинг,
мухлис қалбга
Андуҳ ортдингми,
Мўйқалам тортдингми!
Боғларда ел юрар,
Эл юрар...
Сен-чи!
Сен ўз уйингда,
Ўз ўйингда
Излайсан рангдан ранг,
Сокинликдан жаранг...
Топгандай гоҳи,
Бола сиёқи
Йўқотасан
ҳатто ўзингни,
Сўзингни...
На ёрлиқ,
На белги!!..

Бўёқларда севги!
Ошиқликда Фарҳодсан,
Беҳзодсан!..
Қатирма мисоли йўргак,
Йўргакда гўдак...
Камол топар парваришингдан,
Ташвишингдан,
Меҳрингдан,
Муҳаббатингдан,
Меҳнатингдан...
Мадоннадай онаизор...
Соҳибжамол...
Хаёл,
хаёл!..
Мен ҳам
Гўзаллик шайдосиман,
Адосиман...
Ошиқман,
ошиқ
Сенга,
эй санъат!
Онт ичаман,
майли,
Севгим туфайли
Сиғиниб Роденга,
Репинга:
Муҳаббат —
Ошиққа
ҳам дўзах,
Ҳам жаннат!

14 НОЯБРЬ

Кел,
азизим,
умрим эркаси,
Қалбим бекаси,
Бир ёстиққа бош қўйилган кун —
Қутлуғ кунга берайлик салом.
Қўлларда тўй куни тўлдирилган
жом,
Қалбларда ўша кун
жўш урган тўлқин,
Салом,
ассалом!!!
Кунлардан
кунларнинг фарқи бор,
Баъзисига қарайман лоқайд,
Баъзисини зору интизор
Кутаман бир пайт —
Кечаси бедор,
Кундуз беқарор...
Календарь варағин йиртаман
шошиб,
Баъзан адашиб,
Унутаман ўтган умримни;
Баъзан бош қашиб,
Айтгандай бўламан узримни
Ўзим ўзимга...
Эҳҳе!
Ташлаб кетди-ку йиллар,
фасллар,
Парво қилмай, кирмай сўзимга.
Балки, манглайдаги икки йўл ажин,
Балки, сочимдаги уч-тўрт тола оқ
Табиат ҳазили —
қалтис ҳазиллар...
Эҳтимол ҳазил эмас,
чин!
Ёшлик денгизидан кўринган қирғоқ
Оёқларим остида энди...

Наҳотки,
толиқдим,
довуллар енгди!
Йўқ!
Йўқ!
Қулоғимда денгиз шовқуни
ҳамон,
Кўнглимда мавжлари уради туғён...
Ҳолбуки, умрим теваси
Довон ошаётир,
Шошаётир...
— Кел,
Қайдасан қалбим эгаси! —
Янгради садо...
Минбарда офтоб,
Айни ёз,
Бўл, баланд парвоз!
Тилакларим
сенга бир дунё...
Лекин
йўл олис,
Баланд-паст, нотекис,
Қиру ўр,
тўқай,
кўл —
Мен танлаган йўл...
Тақдир шу экан!
Худди ёлғиз елкан
Кездим ёшлик денгизида —
Нотинч денгизда,
Долғаларга бериб, нақ бардош!
Бир кун кеч кузда
Бахт бўлди йўлдош...
Юрак бесабр...
Ўн тўртинчи ноябрь!
Менинг наздимда:
Кунларнинг асли,
Муҳаббат васли,
Унутилмас сана,
Байрам,
тантана...
Еллар, япроқлар,
Парпираган тунги чироқлар,
Беқиёс
туйғу —
Эҳтирос...
Гўё борлиқ азмимда,
измимда,
Юр десам, юргудай,
Тур десам, тургудай...
Майли,
Дўл ёғилса ҳам,
нур ёғилса ҳам,
Қанда бўлмас боғ-кўча сайри,
Ошиқлармиз ҳамдард, ҳамқадам...
Ёнингдаман ҳамиша,
ҳамнафас,
Беғараз...
Аммо
Тўй кунидаги сарҳуш оқшомдан,
Алёр, мақомдан,
Қўлимизда янграган жомдан
Сеҳргар севги-ю,
селдай илҳомдан
Ҳамон маст-аластман
Худди майпарастман,
Найлай!
Найлай!!!

А Й Т

Йўқ!
Кўзимга қарама лоқайд,
Ёки кўз бошқами, ё дил бошқами!
Жаҳон кезган жаҳонгаштами,
Ё инсон қалбига киролганми,
айт!
Йўқ, кўзимга қарама лоқайд!

ЖАНГЧИ ХОТИРАСИ

ЎЧМАС ИЗ

Бу воқеа 1943 йили 1- Болтиқбўйи фронтида содир бўлган эди. Тиш-тирноғигача қуролланган немис-фашистлари Смоленск шаҳрини қўлдан бермаслик учун жон-жаҳди билан жанг қилишар, фронтга янги-янги сараланган «зарбдор» армияларини келтирмоқда эди...

— Бир қатра қонимиз қолгунча жанг қиламиз! — дейишарди солдатлар — ўлсак ўламизки, она юртимизни душманга топширмаймиз! Ҳа, фақат олға ўртоқлар, олға!!!

Ўқ ёмғири остида олдинга интилардик. Ҳар қадамда ўнлаб фашист мурдалари чўзилиб ётарди... Биз қўрқиш нималигини билмасдик. Бомба ва снарядларнинг даҳшатли гумбирлаши ва ҳатто ўлим ҳам бизни чўчита олмас эди. Ҳар биримиз ўн-ўн беш фашист солдати билан тенг жанг қилардик. Мен ёрдамчим Виктор Самойлов билан станокли пулемётимиздан душман тўдаларига қарата ўқ очардик:

— Мана сенга! Мана аблаҳлар!! дер эдим пулемёт ғашеткасини ғазаб билан босиб, — ҳа, паънатилар! Қараб тур ҳали, ўзинг ковлаган гўрга — ўзингни кўмамиз!

Узоқ давом этган қаттиқ жангдан кейин Смоленск шаҳри фашистлардан озод қилинди. 1943 йил кузининг ёмғирли кунларидан бирида Смоленск шаҳрини озод қилиш учун бўлган жангларда қаҳрамонлик кўрсатган солдат ва офицерларга мукофот топшириш маросими бўлди. Шу анжуманда қуролдош дўстларим мени 1- даражали Улуғ Ватан уруши ордени билан муборакбод этдилар:

— Балли, шаввоз! — деди фронт қўмондони И. Х. Баграмян орденни кўксимга тақиб, — ҳа, ана шундай жанг қилсанг, тезда уруш тугаб, кейин серқуёш диёрингга — ота-онанг олдига кетасан... ана ўшанда менга ўзбек дўпписи билан шойи белбоғидан совға қилиб юборишни унутмагин-а!

— Совет Иттифоқига хизмат қиламан! — дедим ҳаяжонланиб. Кейин қўшимча қилдим: ... Албатта шойи белбоғ билан чуст дўпписидан юбораман, ўртоқ қўмондон!

Ўша кеча ертўлада мижжа қоқмай ўтириб чиқдим. Ҳаяжондан кўзимга уйқу келмасди. «Ҳа, янада яхшироқ жанг қиламан», дердим ўз-ўзимга.

Орадан бир йил ўтди. Станокли пулемётим — «Максим»дан душманларга қирон келтираман... Разведкаларда иштирок этдим. Найзабозлик жангида қатнашдим... Шиддатли бир жангда қаттиқ ярадор бўлиб, иккала оёғимдан айрилиб, юртимга қайтдим. Ҳа, ҳали 19 баҳорни кўрмай туриб оёқсиз қолдим. Бунга ачинмайман...

Биз гитлерчилар Германияси устидан узил-кесил ғалаба қилдик. Элимизда тинч қурилиш йиллари бошланди... Севимли қўмондоним, Совет Иттифоқи маршали И. Х. Баграмян билан алоқамиз узилмади.

Ниҳоят, яқинда меҳнат отпускасига чиқиб, Москвага бордим.

СССР Мудофаа министрлигида қўмондоним билан учрашдим. Унга номи ипак билан битилган атлас белбоғ, чуст дўпписи ва бошқа совға-салом олиб боргандим.

— Ўша воқеа ҳамон эсингда бор эканда, шаввоз! — деди маршал мени кўксига босиб.

— Бўлмасамчи, ваъда бергандан кейин бажариш керак-да, ўртоқ маршал...

Учрашувда офицерлар ва юзлаб ёш жангчилар иштирок қилдилар. Биз уларга жанг хотираларимиздан ҳикоя қилдик.

— Қора кунлар энди сира такрор бўлмасин! — деди маршал йиғилганларга.

— Ҳа, абадий тинчлик бўлсин, жаҳонда!

Совет Иттифоқи маршали И. Х. Баграмян билан бирга доҳиймиз В. И. Ленин мавзолейини зиёрат қилдик. Бу учрашув қалбимда умрбод, ўчмас из қолдирди.

Ҳабибулла ТОШМАТОВ.

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ VIII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА!

ЛАЛМИКОР ЕРЛАРДА ДЕҲҚОНЧИЛИК

Республикамизда дон маҳсулотлари асосан лалмикор ерларда етиштирилмоқда. Бу ерларда ғалла ҳосилдорлиги кўпинча ёғингарчиликнинг оз ёки кўп бўлишига боғлиқдир. Тез-тез қурғоқчилик бўлиб туриши натижасида йиғиштириб олинадиган ҳосил миқдори ҳам турлича бўлади. Шунингдек, ҳадеб бир хил экин экилавериши, ердан рационал фойдаланмаслик, кўп ҳолларда деҳқончилик технологиясига эътибор қилмаслик сабабли лалмикор ерларда ҳосилдорлик пасайиб кетмоқда. Ҳар гектар ердан ўриб-йиғиб олинаётган ғалла ҳосили 2-8 центнернигина ташкил қилаётир.

Хўш, лалмикор ерларда ғалла ҳосилдорлигини ошириш, суғориладиган экин майдонлари даражасига етказиб дон маҳсулотлари етиштириш мумкинми? Бунинг учун нималар қилмоқ лозим? Бир қатор илғор хўжаликларда тўпланган бой тажрибалар лалмикор ерлардан мунтазам юқори ҳосил етиштириш мумкин эканлигини исботлади. 1-«Ғаллаорол», Охунбобоев номли, Карл Маркс номли, «Ударник» ва «Ғаллақудуқ» совхозларида ҳосилдорлик гектар бошига 8-10 центнерга етказилмоқда, лалмикор деҳқончилик институтининг тажриба далаларида эса муттасил 20-25 центнердан дон ўриб-янчиб олинмоқда. Энг қурғоқ келган 1971 йилда ҳам «Бахмал» совхозида ҳар гектар ердан 15-20 центнердан дон олинди.

Республикамизнинг колхоз ва совхозларида лалмикор экин майдонларининг 84-90 процентини дон экинлари, 5-7 процентини эса шудгор қилиб қўйилган ерлар ташкил этади. Беда майдонлари кам. Алмашлаб экиш жорий этилмагани сабабли далаларда кўп йиллик ва заҳарли бегона ўтлар кўпайяпти. Тупроқ структураси бузиляпти, эрозия кучайяпти.

Кўп йиллик тажриба алмашлаб экиш ва илмий технологияга асосланган ҳолда экинларни парвариш қилишгина лалмикор ерларда дон ҳосилдорлигини оширишнинг муҳим омили эканлигини тасдиқлади. Муттасил бир хил экин экилганда ҳар гектар ердан фақат 5,9 центнердангина ғалла етиштирилади. Алмашлаб экишнинг шудгор ҳамда ерни ҳайдаб экин экмай қўйиш усули қўлланилганда эса гектаридан 12-13 центнердан хирмон кўтарилмоқда.

Лалмикор ерларда алмашлаб экишнинг муҳим усули экин майдонларини шудгор қилиб қўйиш ва ҳайдаб деҳқончилик қилишдир. Шудгор қилиб қўйилган далаларда нам бошқа далалардагига қараганда кўпроқ тўпланади. Бу эса ўз навбатида қурғоқчилик бўлган йилларда ҳам юқори ҳосил етиштириш имконини беради. Шудгор қилиб қўйилган ерларда иккинчи ва учинчи йилларда ҳам нам етарли миқдорда сақланади. Бундай майдонларда тупроққа ишлов бериш сифати анча юқори бўлади.

Афсуски, ҳозирги кунда республикадаги кўпчилик колхоз ва совхозларда ерларни шудгор қилиб сақлашга етарли эътибор берилмаётир. Ҳайдаб қўйилган майдонлар камайиб боряпти. Қашқадарё, Сурхондарё ва Сирдарё областларида баъзи йилларда ҳайдаб қўйилган майдонлар экин экилаётган далаларнинг 1-3 процентинигина ташкил этмоқда. Бунинг натижасида қурғоқчилик йилларида кўпчилик хўжаликларда ғалла ҳосилдорлиги пасайиб кетаётир.

Илғор тажриба ва илмий асосланган технологияни қўлланмай туриб, алмашлаб экишни жорий қилиш сира ҳам мумкин эмас. Илғор технология ҳосил йиғиб-териб олингандан сўнг далаларни дарҳол шудгор қилиб қўйишни талаб этади. Шудгор қилинган майдонларда эса тупроқ майин ҳолда сақланади, бегона ўтларнинг уруғи, илдизи ва қолдиқлари йўқолади, тупроқ қатламида намни сақлаш ва кузги экинлар ҳосилдорлигини 20 процентгача ошириш имконини беради. Шунингдек, экин экишда фурсат муҳим роль ўйнайди, эрта экилган экинлардан юқори ҳосил олинади. Кузги экинлар баҳорги экинларга қараганда серҳосил бўлади. Кузги экинларнинг ҳар гектаридан бошқа майдонлардагига қараганда 20-75 процент кўп ҳосил олиш мумкин. Кузги экинларни айниқса тоғлиқ ва тоғ ён бағирларида, шунингдек, республикамизнинг жанубий областларида экишни маслаҳат берамиз.

Лалмикор ерлар деҳқончилигини интенсивлаштиришнинг муҳим резерви химияни кенг қўлланишдир. Минерал ўғитлар, гербицидлар, заҳарли химикатларнинг кенг қўлланилиши дон ҳосилдорлиги ва сифатини оширади. Лалмикор ерларда ҳар гектар ерга 40 килограммдан азот ва фосфор солиб ҳосилдорликни 4-7 центнер кўпайтириш мумкин. Дон экиладиган лалмикор далаларнинг ҳар гектарига эрта баҳорда 25-30 килограммдан азот солиш натижасида буғдой ҳосилдорлигини 2-4 центнер кўпайтириш имкониятига эга бўлинади. Минерал ўғитлар арпа ҳосилдорлигини янада оширади. Ана шуларни эътиборга олган ҳолда лалмикор ерларда деҳқончилик қиладиган барча колхоз ва совхозларда етарли миқдорда ўғитлар ташиб келтириш ва далаларни озиқлантиришга тайёрлаб қўйиш зарур.

Бегона ўтларга қарши кураш олиб боришда 2,4-Д гербицидлари айниқса яхши самара беради. Гербицидлар вақтида қўлланилган майдонларда ҳосилдорлик гектар бошига 2-3 центнер кўпаяди, уруғлиқ ва озуқа учун тайёрланаётган доннинг сифати яхшиланади, уларни тозалаш анча осонлашади.

Лалмикор ерларда сув эрозияси айниқса кўп зарар келтирмоқда. Текшириш ўтказилганида бир марта ёққан жала пайтида бир гектар ердан 25 тоннагача унумдор тупроқ қатламининг ювилиб кетиши аниқланди. Эрозиянинг зарарли таъсирининг олдини олиш учун биринчи навбатда тупроқни ҳимоя қилиш тадбирларини амалга ошириш, тоғлиқ ва тоғ ён бағирлари зоналарида мевали ва ихота дарахтзорларини кўпайтириш зарур. Закавказье республикалари ва Молдавияда ўтказилган тажрибалар ихота дарахтзорларини барпо қилмоқ учун деҳқончиликка яроқсиз тоғлиқ ва тоғ ёнбағирларида ерларни айвон усулида тайёрлаш ва кўчатларни ана шундай майдонларга ўтказиш фойдали эканлигини кўрсатди.

Дон экинлари ҳосилдорлигини оширишда районлаштирилган, серҳосил навли уруғларни экиш ҳам муҳим роль ўйнайди. Шу сабабли ҳар бир хўжаликда районлаштирилган юқори ҳосилли уруғлик фондлари учун экин майдонлари ажратилмоғи керак.

Суғорилмайдиган лалмикор ерлар чорва моллар учун озуқа етиштириладиган асосий манба ҳисобланади. Бундай майдонларда ўстирилган бедада бошқа ерлардагига қараганда тўйимли оқсил моддалари анча кўп бўлади. Шунингдек, лалми бедазорларда мавсумда 3-4 марта пичан ўриб олиш мумкин. Қилинган ҳисоб-китоб алмашлаб экиш жорий этилгандан сўнг лалмикор далаларда беда майдонини 175-180 минг гектарга етказиш мумкин эканлигини кўрсатди.

Дон ва озуқа экинлари ҳосилдорлигини оширишда сел ва булоқ сувларидан суғориш учун фойдаланиш ҳам муҳим аҳамиятга эгадир. Ана шу сув билан бир марта суғорилган ерларда ҳосилдорлик 10-12 центнер кўпаяди. Бундай сув манбалари тоғлиқ ва тоғ ён бағирлари зонасидаги деярли барча хўжаликларда мавжуд.

Ялпи дон етиштиришни кўпайтириш учун республика колхоз ва совхозларида бўш ерларни ва тоғлардаги лалмикор зоналарни ўзлаштириш лозим. Кейинги йилларда ана шундай зоналардаги 200 минг гектардан ортиқ суғорилмайдиган майдонлар чорва моллар учун яйловларга айлантирилди.

Яқин йиллар ичида 300 минг гектар суғорилмайдиган ерларни экин майдонларига айлантиришга эришилгач, республика бўйича 200 минг тонна кўп дон ҳосили етиштириш, агротехника ва минерал ўғитлардан фойдаланишни яхшилаш ҳисобига эса гектар бошига яна 30-40 процент кўпайтириш имконияти вужудга келади. Лалмикор ерларда деҳқончилик резервларидан тўла фойдаланиш натижасида дон ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш мумкин бўлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган VIII пленуми республикамизда юбилей йили қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини тезроқ йиғиб-териб олиш, келгуси йил мўл ҳосилига замин яратишга қаратилган улкан тадбирларни белгилади. Қишлоқ хўжалик ходимларимиз, хусусан ғаллакорларимиз бутун имкониятларни ишга солиб, янги ерлар ўзлаштиришларни жадаллаштиришлари, лалмикор ерлардан, кимё мўжизасидан самарали фойдаланиб, ҳосилдорликни кескин оширишлари керак. Бу, КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VIII пленуми қарорларига амалий иш билан берган жавобимиз бўлади.

Ғ. ОТАБОЕВ,
Ғаллаорол лалмикор деҳқончилик институтининг директори, иқтисод фанлари кандидати.

Галина Сапа Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводининг серғайрат ишчиларидан. У тайёрлаётган ва ишлов бераётган деталлар яхши баҳоланяпти. Суратда: 2-цех контролёри Анна Кучумова Галина Сапанинг тайёрлаган деталларини текшириб кўряпти.

И. Глауберзон фотоси.

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ЗИРАПЧА ВА ЗИРАПЧАЛАР»

Газетамизнинг шу йил 16 июль сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган танқидий мақола юзасидан Узбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги қуйидагиларни маълум қилди:

Мақолада келтирилган фактларни текшириш учун махсус комиссия тузилди. Текшириш натижаси Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими медицина советининг кенгайтирилган мажлисида муҳокама қилинди. 10- шаҳар касалхонасининг бир қатор ходимлари, 9- поликлиникага қарашли 15-амбулаториянинг участка врачи Туроп Асомов ҳақиқатан ҳам мақолада кўрсатилган қўпол хато ва камчиликларга йўл қўйганликлари, бунинг учун ҳаққоний танқид қилинганликлари эътироф этилди.

Уз вазифаларига эътиборсизлик билан муносабатда бўлганликлари, беморларнинг тақдирига бефарқ қараганликлари, уларни тўғри даволаш ва соғайтириш чораларини кўрмаганликлари учун 10-шаҳар касалхонаси бош врачининг даволаш қисми бўйича ўринбосари А. Долимов вазифасидан бўшатилди. Шу касалхона хирургия бўлимининг мудири А. Азизовга виговор эълон қилинди, хирург Н. Эшназаров огоҳлантирилди. 15- амбулатория врачи Т. Асомовга ҳам виговор берилди.

Врачларни малака ошириш курсларига ўқишга юбориб, уларнинг профессионал билимини янада бойитишга қаратилган конкрет тадбирлар белгиланди.

СССРНИНГ ЭЛЛИК ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАБ

14 ноябрь куни Москвада «СССРнинг 50 йиллиги ленинча миллий сиёсат тантанаси» мавзуида очилган илмий конференция кўп миллатли совет халқининг буюк байрамига — СССР ташкил этилганлигининг ярим асрлик юбилейига бағишланди. Конференцияни СССР Фанлар академияси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти, ижтимоий фанлар академияси ва олий партия мактаби иттифоқдош республикаларнинг фанлар академиялари билан биргаликда ўтказмоқдалар.

СССР Фанлар академиясининг вице-президенти, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг директори П. Н. Федосеев кириш нутқи сўзлади.

«СССРнинг ташкил этилиши ва унинг халқаро аҳамияти» деган мавзуда СССР Фанлар академияси умумий тарих институтининг директори академик Е. М. Жуков доклад қилди. СССР Фанлар академияси давлат ва ҳуқуқ институтининг директори, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси В. М. Чхиквадзе «Кўп миллатли совет давлати» деган мавзуда доклад қилди.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги ижтимоий фанлар академиясининг ректори, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси М. Т. Иовчук ўз докладини «Одамларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқининг социалистик маданияти» деган мавзуга бағишлади. «Кўп миллатли совет давлатининг демократизми» тўғрисида КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги олий партия мактабининг ректори, фалсафа фанлари доктори Е. М. Чехарин доклад қилди.

Конференция ўз ишини давом эттирмоқда. (ТАСС).

СПОРТ

ОЛИЙ ЛИГА ТАФТИ

БИЗНИНГ СУҲБАТ

«Пахтакор» кўчасида байрам. «Оқ олтин» ўлкасининг суюкли командаси бир йил ичидаёқ қаддини ростлаб олди. Олий лигага чиқди. Лекин ана шу кучлилар даврасига бир мавсумнинг ўзида қўшилиб олишнинг ўзи бўлгани йўқ. Бунинг учун команда раҳбарлари зарур тадбирлар кўрдилар. Ўйинчилар нималарга қодир эканликларини намойиш қилиб бордилар. Машқ машғулотларига алоҳида аҳамият бериш туфайлигина масъулиятли марралар кетма-кет эгалланиб борилди. Олий лигадан тушган пахтакорчиларнинг кайфияти сусаймади. Балки кучлилар даврасига тағин чиқиб олиш учун астойдил кураш бошланди.

Ана шу курашлар даврида анчагина ташвишлар ҳам, завқли дамлар ҳам бўлди. Бошқача қилиб айтганда, «Пахтакор» мағлубият аламини ҳам чекди, кетма-кет ғалаба завқини ҳам сурди. Мана энди, боя айтганимиздай, «Пахтакор» кўчасида байрам. Командамиз биринчи лига командалари ўртасида пешқадам бўлиб олий лигага кўтарилди. Кичик олтин медаль билан муборакбод этдик.

«Совет Ўзбекистони» мухбири «Пахтакор» командасининг катта тренери, Украина ва Грузия ССРда хизмат кўрсатган тренер Вячеслав Дмитриевич Соловьевга мурожаат этиб, пахтакорчиларнинг бу йилги ташвишларию, олий лигага чиқиш учун кураш босқичлари ва команданинг истиқбол режалари тўғрисида сўзлаб беришни сўради. Суҳбат тафсилоти билан қуйида танишасиз.

— Вячеслав Дмитриевич, журналистлар билан суҳбатларингиздан бирида команданинг бу йилги энг муҳим вазифаси бир мавсумдаёқ олий лигага қайтишдан иборат, деган эдингиз. Бу гапингиз ҳақ бўлиб чиқди. Шунда нималарни назарда тутган эдингиз?

— «Пахтакор» футболчилари ўзига хос ўйинлар кўрсатиб, мухлислари эътиборини қозониб юрганига авваллари ҳавасим келар эди. Лекин мен командани қабул қилиб олганимда олий лигадан тушган, қиш чўзилиб кетган ва футбол майдонига тушиш учун бир ойчагина вақт қолган эди. Командани янги мавсумга тайёрлаш ва ўйинчиларнинг нималарга қодирлигини билиб олиш учун бу муддат озлик қиларди, албатта. Шунинг учун ҳам команданинг дастлабки қадамлари қувонч келтирмади. Пермь шаҳрининг «Звезда» командаси билан учрашувнинг дуранг билан тугаши, «Уралмаш» билан унча йирик бўлмаган ҳисобда ғалабага эришиш, Нальчик шаҳрининг «Автомобилист» коллективи билан очколарни тенг бўлишиб олиш, Орджоникидзе шаҳрининг «Спартак» командасидан йирик ҳисобда мағлубиятга учраш команда раҳбарлари учун кўп нарсаларни ойдинлаштириб берди.

Булар биринчи лигада ҳам ўйнашнинг ўзи бўлмаслигини таъкидлади. Воҳоланки, «Пахтакор»нинг аксарият ўйинчилари биринчи лигада ўйнаш ҳеч гап эмас деган кайфиятда юрганликларини улар майдонга тушганларида пайқаб олдик. Дастлабки муваффақиятсизликлар коллективнинг кўзини очди, дейиш мумкин. Шунга яраша чора-тадбирлар кўрилди. Команда раҳбарлари футболчилар билан очиқчасига гаплашиб олдилар. Гап олий лигага чиқиш ҳақида бораётган бўлса, бунақа ўйинлар билан мақсадга эришиб бўлмаслигини ҳар бир футболчига тушунтиришга интилдик. Машқ машғулотларига аҳамиятни кучайтирдик. Ҳамма бир кишидек ҳаракат қила бошлади. Команда ўйинчилари ўртасида интизом мустаҳкамланиб борди.

Интизом ҳар бир ишда муваффақият гарови эканлиги ўзингизга маълум. Коллективнинг ҳар бир аъзоси ўзига топширилган участкадаги бурчини садоқат билан бажара бошлади. Футболчилар ўртасида ҳамкорлик кучайди. Ҳужумни кучайтириш тадбирлари кўрилди. Бора-бора команда мен кўзлаган коллектив даражасига кўтарилиб борди. Пахтакорчиларнинг ҳужумларига бошқа коллективлар дош беролмай қолдилар. Кўпинча учрашувнинг иккинчи қисмида ғалабани таъминловчи тўплар киритилиб турди.

— Иккинчи давра бошланган вақтда команданинг шашти пасайиб қолгани сабаби тўғрисида сўзлаб беролмайсизми?

— Олий лигага чиқиш учун курашимиз бир неча босқичдан иборат бўлди дейиш мумкин. Шулардан бири иккинчи давра бошланган вақтларга тўғри келади. Командамиздаги футболчиларнинг баъзилари бошқа коллективларнинг кучини холис баҳолай олмай қолдилар. Айрим ўйинчилар, айниқса ёшлар ўз кучларига ва маҳоратларига ортиқча баҳо бериб юбориб, машқларга фаол қатнашмай қўйдилар. Улар кучлилар даврасига чиқиб олишимиз нақд бўлиб қолди, иккинчи даврада шаҳарма-шаҳар ўйнаб юрамиз деган гапларни кўнгилларидан ўтказган бўлсалар ажаб эмас.

Пермь шаҳрида тағин бир очко олиш, Свердловск, Одесса, Фрунзе шаҳарларида очкосиз қолиш жабрини ҳам тортдик. Команда коллективида ташкилий ва тарбиявий ишларни кучайтириш лозим бўлиб қолди. Шунда команда раҳбарларига Абдураимов, Говоров, Штерн каби ўйинчилар яқиндан ёрдам берганликларини таъкидлаб ўтмоқчиман. Кўрилган тадбирлар ўзингизга маълум бўлган қувончли натижалар келтирди.

— Олий лига ва биринчи лигалар ичида футболчилар алмаштирмаслик ҳақидаги қарор тўғрисидаги мулоҳазаларингизни эшитмоқчи эдик.

— СССР спорт комитетининг футбол федерацияси чиқарган қарор айни муддао бўлди. Футболчиларнинг командама-команда «сакраб» юришларига чек қўйилди. Футбол коллективлари ўринбосарлар тайёрлаш ҳақида қайғурадиган бўлдилар. Пахтакорчиларнинг бу йилги мавсум ўйинларига назар ташласангиз, биз ёшларни тажрибали ўйинчилар билан ёнма-ён қўйиб ўйнатишни тажриба қилиб кўрганлигимизни ва бу тажриба қувончли натижалар келтирганлигини билиб олиш қийин эмас.

Командамизнинг қўл-оёғи бўлган ҳужумчиларимиз Тўлаган Исоқов ва Анатолий Лисаковский ўйин вақтида жароҳатланиб вақтинча сафдан чиқиб турган чоғларда умидимиз ёшлардан бўлди. Ёшлар умидимизни оқлашди. Биз бундан буён ҳам ана шу йўлдан борамиз: ўринбосарлар составидан истеъдодли футболчиларни танлаб, асосий составга тушираверамиз. Бу эса тажрибали футболчилар бағрида муносиб ўринбосарлар тайёрлашимизда жуда яхши натижа келтиришига ишонамиз.

— «Пахтакор» мухлислари олий лига тафтидан баҳраманд бўлиб турибдилар. Шу муносабат билан команданинг режалари ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Олий лигага мавсум тугамасидан чиқиш таъминлангани — пахтакорчиларнинг катта муваффақияти. Бу — уларнинг олий лигада ҳам ўйин олишларини кўрсатадиган бир белги. Бироқ, кучлилар коллективлари билан беллашиш ҳар бир командадан юксак маҳоратли бўлишни талаб қилади. Бошқача айтганда, олий лигада ўйнашнинг ўзи бўлмайди. Пахтакорчилар кучлилар даврасида бемалол ҳаракат қилиш учун ҳали кўп тайёргарликлар кўришлари лозим. Биз бундан кейинги ишларимизни ана шунга қаратамиз. Пахтакорчилар коллективидаги футболчилар орасида яхши ўйинчилар борлиги билан фахрланаман. Улар ёрдамида олий лига командалари билан бемалол беллаша оладиган ҳужумкор состав яратиш мумкин.

Боя айтганимдек, ёшлардан умидимиз катта. Федоров, Ходзипанагис, Иванов, Михаил Ан каби ёшлар истиқболли ўйинчилар деб айтиш мумкин. Яна ўринбосарлар составида кўз остимга олиб қўйган ҳаракатчан ва келажаги бор ёшлар кам эмас. Ҳужум ҳалқамиз анча мустаҳкамланди. Ярим ҳимояда Варюхин қаторига анчагина яхши ўйинчилар қўшилди. Бироқ, ҳимоя звеносидан ҳамон кўнглимиз тўлмай турибди. Уч-тўрт нафар уддабурон ҳимоячи-футболчилар тайёрлашимиз керак. Футболчиларимиз олий лигадаги учрашувлар вақтида янги қирраларини намойиш қиладилар деб умид билдираман. Яна ҳам тузукроқ маҳорат кўрсатиш хусусиятига эга бўлган ўйинчиларни кўпайтирамиз.

Мақсад — олий лигада меҳмон бўлиб қолмасликдан иборат. Олий лигачилар оиласидан мустаҳкам ўрин олиш учун машқ машғулотларини тағин ҳам кучайтирамиз, ўйинчилар маҳоратини ошириш тадбирларини кўрамиз. Олий лигада ўйнаш биздан шуни талаб қилади.

Суратда: «Пахтакор» командасининг катта тренери В. Д. Соловьев.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 12.35 — **Янгиликлар.** 12.45 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 13.15 — **Менинг қишлоғим** (бадиий фильмнинг 2- серияси). 14.20 — **Музикали календарь.** 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Чкалов номли заводдан репортаж. 19.00 — Коммунистлар ҳақида ҳикоялар. 19.25 — Дўстлик қўшиқлари. 19.45 — Ахборот. 20.00 — Миллионлар ленинча университети (Москва). 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўн минут музика. 21.00 — Далалардан хабарлар. 21.15 — Хатлардан-қўшиқларга. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Телетеатр. 23.50 — Ҳужжатли фильм. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 17.35 — МОСКВА. 17.40 — Янгиликлар. 17.45 — «Жасорат» телеалманахи. 18.15 — Ўқувчилар учун концерт. 19.00 — «Здоровье». 19.30 — Концерт. 20.00 — **Ниқобсиз сионизм** (Тошкент). 20.30 — **Солдат Иван Бровкин** (бадиий фильм). 22.00 — ТОШКЕНТ. Комбинатнинг иш куни. 22.30 — Концерт. 23.30 — Ҳужжатли фильмлар. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 20.00 — ТОШКЕНТ. Совет киноси усталари. **Борис Ливанов.** 21.10 — Тошкент янгиликлари. 21.30 — Фильм-концерт.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 16/XI да **Боғчасарой фонтани,** 17/XI да **Марварид изловчилар.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16, 17/XI да **Самандар.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 16/XI да **Ажаб савдолар,** 17/XI да **Тошболта ошиқ,** 18/XI да **Хотинимнинг эри.**

КИНО

Аёллар ва барсельерлар — САНЪАТ САРОЙИ, «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

19 лар комитети — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6.15 минутда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ижорск батальони — НАВОИЙ номли, «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Тилла зирак — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Саргузашт изловчилар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Рам ва Шам — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Эркак ва аёл — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Ф. ЭНГЕЛЬС НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЧЕТ ТИЛЛАР ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

1972/1973 ўқув йили учун тайёрлов бўлимига

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, колхозлар, совхозлар ва харбий қисмлар қўмондонлигининг йўлланмаси билан юборилган ўрта маълумотли илғор ишчилар, колхозчилар ва СССР Қуролли Кучлари сафидан демобилизация қилинган кишилар қабул қилинади. Ўқишга кирувчилар мактабни тугатгандан сўнг камида бир йиллик иш стажига эга бўлишлари зарур.

Тайёрлов бўлимининг тингловчилари ётоқхона ва стипендия билан таъминланадилар. Тайёрлов бўлимини битириб, имтиҳонларни топширган кишилар институтнинг 1-курсига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар қуйидаги хужжатларни топширишлари керак: институт ректори номига ариза, етуклик аттестати, иш жойидан характеристика, 3Х4 см. ҳажмидаги 6 та расм, соғлиғи ҳақида медицина справкаси (286 форма), иш жойидан йўлланма, меҳнат дафтарчаси.

Аризалар 25 ноябргача қабул қилинади.

Машғулотлар 1 декабрдан бошланади.

Ўқиш муддати — 8 ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Муқимий кўчаси 104-уй, 24-хона.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ **марксизм-ленинизм кафедрасининг мудири** (фалсафа курси бўйича профессор ёки доцент) **вазифасига**

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 15 декабргача.

Ариза ва ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент-П, Пушкин кўчаси, 31-уй.

1973 йил учун газета ва журналларга обуна бўлмаган барча кишиларга эслатиб ўтамизки, вақтли нашрларга

обуна қабул қилиш 1972 йил 25 ноябрда

ТУГАТИЛАДИ

Ўзбекистон ССР Алоқа Министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

ПЛАНЕТАМИЗДА

СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАРДА

СССР 50 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги муносабати билан Польшанинг кўпгина газета ва журналлари махсус конкурслар уюштирмоқда. «Кобета и жице» ҳафталиги Совет Иттифоқига бориб келган газетхонларга «Дўстлар диёрида» мавзуида очерклар ёзиб юборишни таклиф этди. Бу очеркларнинг энг яхшилари ҳафталик саҳифаларида эълон қилинади. «Газета Краковска» эса «Совет кишилари билан учрашувларим» мавзуида конкурс эълон қилди. Познанда чиқадиган «Глос Велькопольский» ва Гданьскда чиқадиган «Вечур Вибжежа» газеталари ҳам шонли юбилей шарафига конкурс эълон қилдилар.

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ МУҲИМ ОБЪЕКТИ

Янги қурилаётган Ибар-Лепенац гидроэнергетика системаси Югославия Социалистик Федератив Республикаси ҳозирги беш йиллик планининг муҳим объектидир. У тўртта сув омбори, иккита электр станцияси ва бир неча каналлардан ташкил топади. Бу система Косово автоном областидаги 73 минг гектар қўриқ ерни суғориш имкониятини беради. Гидросистеманинг биринчи навбати 1975 йилда ишга тушади.

ЮРИЙ ГАГАРИН НОМИДА

Вишонтада қуввати 800 мегаватт бўлган Юрий Гагарин номидаги ГРЭСнинг қурилиши муддатидан илгари тугалланди. Бу Венгриядаги энг йирик иссиқлик электр станцияларидан биридир. Станция қурилишида мамлакатнинг 60 корхонаси иштирок этди. Иссиқлик электр станциясининг турбиналаридан бири, юқори босимли трубопровод ва дистанцион насослар Совет Иттифоқида тайёрланган. Электр станцияни ускуналар билан жиҳозлашни ва автоматик системаларни монтаж қилиш ишларини ГДРдан келган мутахассислар бажаришди. Электр узаткич линияларнинг ускуналари ва арматурани Чехословакия корхоналари тайёрлаб берди.

МОНГОЛИЯ БОҒЛАРИ

Монголия олимлари саҳроларга планли равишда ҳужум олиб бормоқдалар. Саҳронинг кўпгина жойларида яратилган боғлар ҳосилга кира бошлади. Монголия Олтойининг жанубий тоғёнбағирларида ёзда иссиқдан, қишда эса қаттиқ совуқдан ерлар ёрилиб кетади. Ана шу жойларда 1959 йилда ташкил этилган мевазор боғлар ҳозирги кунда яшнаб турипти. Станциянинг ёш олим Т. Ульзийсурэн бошлиқ илмий ходимлари мевали дарахтларни иқлимлаштириш бўйича муваффақиятли тажрибалар ўтказишмоқда. Совет селекционерларидан олинган олма, олхўри ва қорағат ниҳоллари бу ерда яхши илдиз отди. Қимматбаҳо доривор ўсимлик — облепихи пайкаллари ташкил этилмоқда. Ўрмончилик участкаларида эса Гоби учун терак ниҳоллари етиштирилмоқда. Қайрағоч, сариқ акация ва тол ниҳолларини етиштириш устида ҳам тажрибалар олиб борилмоқда. Мамлакатда 10 минг гектардан зиёд қўриқ ерларда ҳозир боғлар пайдо бўлди.

(АПН).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ ЖАЗОИР. «Жазоир — СССР» дўстлик жамиятининг ташаббусига биноан пойтахтдаги «Ал-Муггар» кинотеатрида совет фильмлари ҳафталиги очилди. Ҳафталик СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланади. Ҳафталикнинг очилиш маросимида «Жазоир — СССР» дўстлик жамиятининг раиси, революцион кенгаш аъзоси Шариф Белқосим, Жазоирнинг таниқли маданият арбоблари ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Тўпланганларга катта қизиқиш билан кутиб олинган «Асосий зарба» бадиий фильми намойиш қилинди.

◆ ВАШИНГТОН. АҚШ президентининг ёрдамчиси Г. Киссинжер Париж кенгашидаги ВДР делегацияси бошлиғининг маслаҳатчиси Ле Дик Тхо билан учрашмоқчи эканлигини Оқ уйнинг вакили матбуот конференциясида тасдиқлади.

Оқ уйнинг матбуот секретари Жануби-Шарқий Осиёдаги можарони бартараф этиш юзасидан ўтказилаётган «музокараларнинг боришидан АҚШ мамнун» эканлигини ҳам билдирди.

◆ ЛОНДОН. Бу ерда муҳитни муҳофаза қилиш бўйича ҳукуматлараро халқаро конференция тугади. Конференция ишида 80 мамлакат делегацияси, шу жумладан Совет Иттифоқи делегацияси қатнашди.

Конференция қатнашчилари зарарли чиқиндилар билан денгизларни ифлослантиришнинг олдини оладиган конвенцияни ишлаб чиқдилар.

Конвенцияни барча давлатлар имзолаши мумкин. (ТАСС).

Парижда ўтказилган миллий Кураш кунида миллионлаб француз меҳнаткашлари қатнашдилар. Улар умуммеҳнат конфедерацияси ва француз демократик меҳнат конфедерацияси чақириғи билан ўтказилган кураш кунида меҳнаткашларнинг талабларини қўллаб-қувватлаб чиқдилар. Суратда: Парижда ишчилар намойиши.

АФП—ТАСС фотоси.

СОЦИАЛИЗМНИНГ УЛКАН ОДИМЛАРИ

•

ЖАНГЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

•

БИР БИТИМГА ЭРИШИЛДИ

ҲИНДИ-ХИТОЙ ФРОНТЛАРИДА

◆ НЬЮ-ЙОРК. Куангчи вилоятида жанглар яна авж олдириб юборилди. Халқ озодлик қуролли кучларининг артиллерия бўлинмалари ана шу вилоят маркази бўлган Куангчи шаҳридан беш километр чамаси шимолда Сайгон денгиз пиёдаларининг бир қанча истеҳкомларига кучли суратда ракета ёғдирдилар. Ана шу шаҳарнинг жанубида ҳам қаттиқ жанглар бўлиб ўтди. Ана шу жанглар давомида қўғирчоқ қўшинлар анчагина солдатлари ва техникасидан ажралдилар.

Плейку ва Контум шаҳарларини бир-бири билан боғлайдиган ўн тўртинчи тош йўл шиддатли жанглар майдонига айланди.

Америка—Сайгон авиацияси озодлик кучлари позицияларига ва ватанпарварларнинг назорати остида бўлган районларга зарба беришни давом эттирмоқда.

◆ ПАРИЖ. Камбоджа пойтахтидан 40 километр чамаси ғарби-шимолда жойлашган Удонг район маркази чеккаларида қаттиқ жанглар давом этмоқда. Пномпен парашют-десант қўшинлари авиация ва танкларнинг актив мадади билан шу районда ватанпарварларнинг қисувини бўшаштириш учун зўр бериб уриниб кўрдилар.

◆ ХАНОЙ. Халқ озодлик қуролли кучлари 10 ва 11 ноябрда Куангчи вилоятида олиб борган жанговар операциялар давомида душманнинг тўрт юзга яқин солдат ва офицерини сафдан чиқардилар ҳамда 16 танк ва автомашинасини яксон қилдилар.

Озодлик матбуот агентлигининг хабар беришича, Жанубий Вьетнам ватанпарварлари денгиз сохилидаги Тхиатхиен вилоятида ноябрь ойининг биринчи ўн кунлигида Сайгоннинг танланган икки батальонига зарба бериб, душманнинг 420 солдатини ўлдирганлар ва ярадор қилганлар, душманнинг икки самолётини уриб туширганлар ва ўн ҳарбий автомашинасини мажақлаб ташлаганлар.

◆ ХАНОЙ. АҚШнинг тактик авиацияси 11 ноябрда Хатинь, Тханьхоа, Нгеан, Куангбинь вилоятларидаги ва Виньлинь зонасидаги аҳоли яшайдиган кўпгина районларга ёпирилиб зарба берди.

ВДР ташқи ишлар министрлигининг вакили ўз баёнотида Қўшма Штатларнинг агрессив ҳаракатларини қатъиян қоралаб, Вьетнам Демократик Республикасининг суверенитети ва хавфсизлигига ҳамла қилишни дарҳол тўхтатишни талаб қилди.

(ТАСС).

ХАЛҚАРО МАВЗУДА

МОЖАРО БАРТАРАФ ЭТИЛДИ

Арабистон ярим оролининг жанубидаги иккита Яман давлати — Яман Халқ Демократик Республикаси билан Яман Араб Республикаси чегарасида тинчлик ўрнатилди. Иккала давлатнинг бош министрлари реакцион доиралар томонидан сентябрь охирларида чиқарилган қуролли можарони тўхтатиш тўғрисидаги қўшма баёнотни имзоладилар. Бош министрлар эришган битимда қўшинларни чегара районларидан олиб кетиш, қочоқлар проблемасини ҳал этиш ва шу сингарилар кўзда тутилган. Бундан ташқари иккала томоннинг ягона Яман давлатини тузиш ниятини эълон қилувчи битим ҳам имзоланди.

Шундай қилиб, иккала Яман давлати ўртасида ўзаро қирғин урушига айланиб кетай деб турган можаро бартараф этилди. Бу можародан аввал қизиқ ҳангомалар бўлиб ўтди. Бу ҳангомаларнинг бир учи араб реакциясининг ва унинг патига сув пуркаётган халқаро империалистик кучларнинг кирдикорлари билан чамбарчас боғланган.

Гап шундаки, Яманнинг шимоли ва жанубидаги революциялар бу мамлакатлардаги турмушни бутунлай ўзгартириб юборди, социал-иқтисодий ўзгартишларни амалга ошириш имконини берди. Яман Халқ Демократик Республикасининг халқи нокапиталистик ривожланиш йўлини танлаб олиб, империализмга ва феодализмга қарши ўзгартишларнинг катта программасини амалга ошираётганлиги реакцияни айниқса ғижинтирди. Қўшни Саудия Арабистонининг феодал ҳукмдорлари ҳамда уларга сиғиниб борган шайхлар билан амирлар империалистларнинг қўллаб-қувватлашидан фойдаланиб, ёш республикаларга қарши ғаламисликларини бирон кун ҳам тўхтатмадилар. Ўзларининг дидига ёқмайдиган тараққийпарвар режимларни тугатишга ва Яқин Шарқда революция ғояларининг оммалашувига тўсқинлик қилишга уринабердилар. Бунда улар турли усулларни — бевосита қуролли интервенция қилиш ва граждан уруши чиқаришдан тортиб республика режимларини ичкаридан қўпориш йўлидаги уринишгача ҳамма усулларни ишга солдилар.

Кейинги вақтларда реакция Яман Араб Республикаси билан Яман Халқ Демократик Республикаси ўртасидаги қуролли можарога умид боғлади. Саудия Арабистони ҳукмронлари берган мўмай пул ҳисобига Яман Араб Республикаси территориясида муҳожир муртадлардан тузилган ёлланма отрядлар Яман Халқ Демократик Республикасига бостириб кириш учун зўр бериб қуроллантирилди. Уммон султонининг ёлланма аскарлари ҳам Жанубий Яманга босқинчилик қилиб кирди. Бу хуружларда Англия Ҳарбий ҳаво кучларининг самолётлари қатнашди.

Яман Араб Республикаси билан Яман Халқ Демократик Республикаси ўртасидаги можаро бартараф этилганлигини араб шарқининг тараққийпарвар жамоатчилиги зўр мамнуният билан кутиб олди. Лекин ана шу иккала мамлакат халқлари ҳали кўпгина тўсиқларни енгиб ўтишлари ҳамда реакцион ва империалистик кучларнинг бу районлардаги аҳволни нормаллаштириш жараёнига путур етказишига йўл қўймаслик учун ғоят ҳушёр бўлиб туришлари лозим. (ТАСС).

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўртоқ С. Х. Пўлатхўжаевни Ўзбекистон ССР Олий суди Раиси вазифасидан озод қилди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Б. 269. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 15423.